

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

XXIV

ŽALEC, JULIJ 1970

ŠTEVILKA 7

»Hmeljar« izdaja delavski svet kombinata Ureja uredniški odbor: predsednik: Kač Karel; člani: Križnik Veljko, dipl. inž. agr., Zagar Marjan, dipl. inž. agr., Glinšek Slavko, dipl. inž. agr., Kronovšek Ivan. Urednica strokovne priloge Kač Miljeva, dipl. inž. agr. Glavni in odgovorni urednik Vybihal Vili, inž. agr. — Uredništvo je na KK Zalec. — Glasilo izhaja v 5.500 izvodih. — Letna naročnina 12. dinarjev. — Tisk in klišej, Cetus Celje.

Prireditelja Poslovno združenje »Styria« in Turistično društvo Braslovče sta letos za praznovanje dneva hmeljarjev določila 8. in 9. avgust.

8. DAN HMELJARJEV

Za našo največjo kmečko-turistično prireditev v Savinjski dolini in verjetno Sloveniji je že precejšnje zanimanje, med prireditelji pa je tudi že čutiti živahno dejavnost. Priprave so v polnem teku. Vsakdo ima svoje delo. Člani pripravljalnega odbora in njega pododborov se sestajajo in skušajo pripraviti »Dan hmeljarjev« tako, kot še ne. Prireditelji pričakujejo ob lepem vremenu rekordno število obiskovalcev, ki bodo med hmeljarji in v družbi z gostoljubnimi Savinjčani preživeli enega od najprijetnejših koncev tedna.

V soboto, 8. avgusta, bo popoldne od 15. ure ogled hmeljarskega muzeja, Inštituta za hmeljarstvo in nasadov novih sort hmelja. Možen bo tudi ogled doline s terase Hmezada in z letali, ki bodo z obisko-

valci vzletala na letališču v Levcu. Oglejte si svojo vas in domačijo iz zraka!

Ob 20. uri bo proslava v hmeljarskem domu v Zalcu s proglasitvijo hmeljarskega starešine, podelitvijo priznanj za-

služnim hmeljarjem, z izbiro hmeljske princeze in družabnim srečanjem.

V slavnostnem delu programa bosta sodelovala komorni moški pevski zbor iz Celja in recitator SLG iz Celja.

Za razvedrilo in ples pa bo igral ansambel Borisa Terglava s pevko.

Nedelja, 9. avgusta, bo vsa v znamenju praznovanja. Že od ranih jutranjih ur bosta godbi na pihala iz Liboj in Prebolda igrali budnice po dolini.

Ob 8. uri bo otvoritev živinorejske razstave in takoj zatem

promenadni koncert tudi v Braslovčah.

Povorka avtomobilov s starešino in kandidatkami za princezo in z gosti bo ob 9.30 krenila izpred Hmezada v Zalcu proti Braslovčam. Imate avto ali motor? Priključite se ji še vi, da bo še daljša in bolj slavnostna!

Ob 10. uri bo peljala kolona skozi Braslovče na prireditveni prostor, kjer bo predaja starešinstva.

Najuspešnejšim živinorejcem bodo po predaji starešinstva

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vključimo se v javno razpravo o stanovanjski problematiki

Republiška skupščina je na ložilu izvršnemu svetu že leta 1967, da na podlagi strokovne analize ugotovi pogoje za pospešen razvoj stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji. Tako je v zelo širokem krogu in s sodelovanjem stanovanjskih podjetij cele Slovenije izdelal gradbeni center Slovenije že v lanskem letu »Analizo stanja in bodoče zasnove stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji«. Posebna pozornost je bila pri obdelavi študije posvečena njenemu zadnjemu poglavju t. j. »modelu predlaganega sistema stanovanjskega gospodarstva SR Slovenije«.

Na podlagi tako zbranih stališč in mnenj je republiški sekretariat za urbanizem izdelal osnutek izhodišč za resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva, ki je bil ravno zaradi sodelovanja širokega kroga strokovnjakov velikokrat dopolnjen. Besedilo izhodišč so potrdili zbori republiške skupščine na svojih sejah v maju in juniju letos. Po sprejetju pa so dana navedena izhodišča v javno razpravo. Celotno gradivo po široki javni razpravi naj bi izvršni svet spet predložil republiški skupščini v septembru letos.

Kljub temu, da sta meseca julij in avgust čas dopustov, čaka stanovanjsko podjetje in stanovalce, da z vso odgovornostjo sodelujejo v razpravah in da pomagajo k odločitvi takšnih rešitev za bodoče na stanovanjskem področju, ki bodo omogočile nadaljnji razvoj

stanovanjskega gospodarstva.

Začetek stanovanjske reforme seže tja v leto 1965, ko se je začelo gospodariti z obstoječim stanovanjskim fondom na osnovi znanih stališč iz resolucije iz leta 1965. Petletne izkušnje so precej pripomogle, da se sprejeta stališča in način gospodarjenja samo dopolnjujejo.

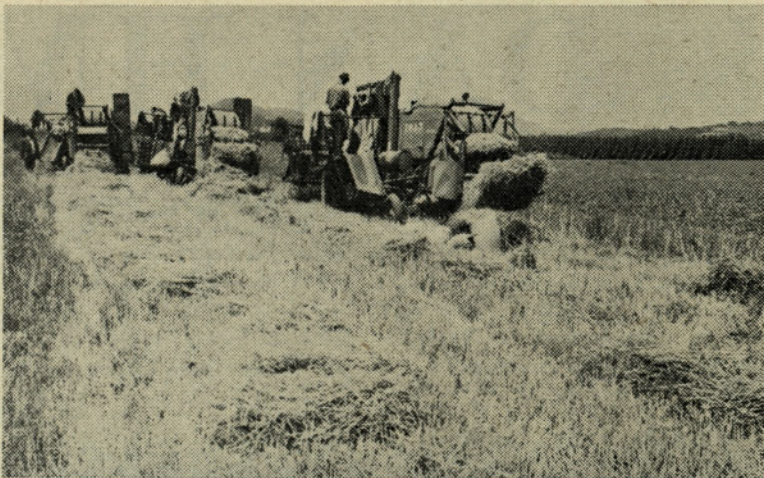
Reforma stanovanjskega gospodarstva je izhajala iz dejstva, da naj postane stanovanje postopno blagovna kategorija, s tem pa bi se tudi dosegel večji tempo stanovanjske izgradnje. Bistvo v celi vrsti vprašanj pa je stanarina. Zato preprosto napisano: Za enakovredno stanovanje sta bila v preteklih letih enako subvencionirana tisti, ki je imel nadpovprečne osebne dohodke in tisti s povprečnimi ali pa še nižjimi od povprečja. Velika je razlika med stanovalci, ki imajo stanovanje in tistimi, ki bi ga v bodoče želeli pridobiti. Na eni strani, tisti, ki že imajo stanovanje, uživajo vse ugodnosti subvencij in določene nizke stanarine, na drugi strani pa občani, ki stopajo v življenje in delo in so brez ustreznih stanovanjskih prostorov, lahko pridobijo stanovanje samo na tržišču, kjer močno vladajo zakonitosti ponudbe in povpraševanja. Tudi rešitev tega vprašanja nakazujejo izhodišča, vendar bo potrebno razpravljati tudi o nekaterih bistvenih spremembah na stanovanjskem področju.

V izhodiščih za resolucijo je nakazano tudi vprašanje tistih kategorij naših občanov, ki s svojimi prejemki ne bodo zmogli visokih stanarin. Predlagana rešitev ni v tem, da bi se za takšne kategorije gradila stanovanja nižjega standarda npr. brez določenih prostorov, temveč, da bi bila ta kategorija občanov zaščitena in deležna večje finančne pomoči družbe pri stanarini. Tako bi bila velika sprememba v bodoče, da bi bil subvencioniran stanovalec in ne več stanovanje. Zato bo potrebno istočasno s spremenjeno stanarino uvesti tudi spremenjeno družbeno pomoč. S tem pa bi bili vzpostavljeni približno enaki pogoji za pridobivanje stanovanj ne glede na socialni položaj. Kako ti se izvajalo to, naj bi določevale občine, ki pa bi morale obvladati stanje in na osnovi republiških normativov opredeliti posamezne upravičence za subvencijo. Navedena vprašanja in dileme ter vsi predlogi, ki jih zajemajo izhodišča za resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva v

SR Sloveniji na bi bila predmet razprav.

V cilju, da se v fazi razprave nakažejo in prikažejo vsa bistvena vprašanja, ki so za stanovalce našega podjetja še posebno specifična, vabimo k javni razpravi vse stanovalce, vse delavce podjetja, sindikalne podružnice, vse občane.

Vse pripombe občanov bo enota hišni sklad posredovala republiškem sekretariatu po končani javni razpravi. Obveščamo stanovalce in hišne svete, da lahko zaradi razprave dobijo zgoraj omenjena izhodišča na sedežu delovne enote, kjer se ves čas pripravljajo na razpravo. U. M.

Zmaji so se zažrl v zrelo in dokaj dobro letino obetajočo pšenico

LETOS REPUBLIŠKO TEKMOVANJE TRAKTORISTOV PRI NAS

Na seji kmetijsko tehnične komisije sveta ljudske tehnike Slovenije, ki je bila 19. maja v upravnem posloppu KK Zalec, je bilo na pobudo društva LT pri KK Zalec dokončno sklenjeno, da prevzame KK Zalec pokroviteljstvo DLT pri kombinatu pa organizacijo za izvedbo republiškega tekmovanja traktoristov.

Sklenjeno je bilo, da bi bila ta tehnično športna manifestacija združena s programom praznovanja dneva hmeljarjev. To praznovanje bo 8. in 9. avgusta. Tekmovalci — traktoristi s področja Ljubljane, Maribora, Kranja, Murske Sobote, Novega mesta, Brežic, Kočevja, Nove Gorice, Kopra in Žalca se bodo zbrali že v petek, 7. avgusta v Medlogu v posloppu KIC, kjer bodo opravljali teoretični del tekmovanja in prenočevali. Naslednji dan bo tekmovanje v kvaliteti oranja in spretnostni vožnji na tekmovalni parceli v Trnavi ob cesti Ljubljana—Celje pred odcepom ceste v Logarsko dolino.

Novost letošnjega tekmovanja bo v tem, da bo naslednji dan t. j. v nedeljo dopoldan na parceli v Braslovčah ekshibicijsko oranje, pri katerem bodo sodelovali po en najboljši orač iz vsake področne skupine, v

ekshibicijski spretnostni vožnji pa bo nastopilo 5 najboljših iz te discipline. Pozno popoldne bo razglasitev rezultatov in podelitev nagrad.

Ekipo področja bodo sestavljali štirje najboljši tekmovalci iz izbirnega tekmovanja področja iz vrst poklicnih traktoristov in zasebnikov — kooperantov.

Za ekipno uvrstitev na tekmovanju se bodo upoštevali le rezultati treh najboljših.

Za izbor naše ekipe, pripravljala naše društvo LT izbirno področno tekmovanje traktoristov, ki bi naj bilo 26. julija letos na parceli pri letališču ob Avtoobnovi v Medlogu.

Na tem tekmovanju se bodo med seboj pomerili poklicni traktoristi in kooperanti ne samo iz žalskega področja, temveč tudi iz Konjic, Zg. Savinjske doline, Rimskih Toplic, Laškega in Sentjurja. Pripravljalni odbor izbirnega tekmovanja je sklenil, da bodo najboljši prejeli lepe nagrade. Višina in število nagrad bo po naknadnem ključu določena od števila udeležencev.

Zelimo, da bi se te športno-tehnične manifestacije udeležilo čim več poklicnih traktoristov in kooperantov.

Z. J.

(Nadaljevanje s prve strani)
podelili diplome in priznanja ter razglasili rezultate republiškega tekmovanja traktoristov, ki bo letos pri nas v Savinjski dolini (glej članek).

Popoldanski program se prične ob 14.30 s hmeljarsko povorko s prikazi skozi Braslovče na prireditveni prostor, kjer bo ocenitev prikazov, zatem pa bo ob 15.30 govor novega hmeljarskega starešine, proglasitev hmeljske princeze za 1970. leto in podelitev nagrad za najoriginalnejše prikaze.

Na prireditvenem prostoru in ob jezeru bodo poleg godb na pihala igrali še priznani ansambli in peli mešani in moški zbori.

Pridite, razvedrite in povese- lite se med hmeljarji!

Vy

Letna konferenca mladinske organizacije v obratu mesnine

Čeprav v neprimernem času, je vendarle letna konferenca mladinske organizacije v Mesninah dala določene zaključke, ki bodo rodili zaželene uspehe in načrtno delo.

Na nivoju podjetja sicer ne deluje mladinska organizacija, kar seveda delovanje mladinske organizacije v obratu ne sme motiti. O tem, da bo podjetje organiziralo MO na nivoju podjetja, se merodajni forumi že pogovarjajo in ne bi bilo odveč, če bi do tega resnično prišlo.

Poleg osnovne organizacije sindikata, ki je najbolj množična družbenopolitična organizacija v podjetju oz. obratu, deluje na nivoju obrata Mesnin MO, ki šteje približno 90 članov. Pri tem je treba poudariti, da tako številna organizacija lahko z ustreznim akcijskim in operativnim planom mnogo prispeva k uspehu obrata in podjetja kot celote, predvsem na področju samoupravljanja pri izvrševanju sklepov, smernic, priporočil ter v drugih akcijah, ki so pomembne za obrat.

MO v obratu že deluje nekaj let, vendar zaradi premajhne organiziranosti, nenačrtnega dela, fluktuacije kadra in brez večje pomoči ni mogoče dosežati določenih rezultatov. V času svojega delovanja je organizacija menjala več predsednikov. Posledica nezainteresiranosti članov MO ter slabo vodstvo, pa so vplivali na to, da niso bili doseženi zaželeni cilji oz. uspehi. Svoje delo je organizacija opravljala le takrat,

kadar so to narekovale tekoče potrebe in se ukvarjala s problemi, ki so bili trenutno aktualni oz. zanimivi za članstvo.

Letna konferenca, ki je bila dne 22. 6., je nakazala s tem v zvezi določene probleme, ki jih bo treba reševati bolj načrtno. Konferenci je prisostvovala približno tretjina mladincev, kamor so vključeni tudi učenci in učenke iz proizvodnje ter prodaje, medtem ko se približno dve tretjini mladincev te ni udeležilo. Na konferenci so bili prisotni tudi predstavniki podjetja in obrata ter mentor, katerega so izvolili že na epem izmed sestankov pred letno konferenco. S pomočjo mentorja bo MO prav gotovo s svojim organiziranim delom le zaživila ter v določenem času pokazala vidnejše uspehe. Na konferenci so izvolili sekretariat, ki šteje 11 članov, izmed teh pa predsednika, tajnika in blagajnika.

Za doseganje dobrih delovnih rezultatov so si na konferenci mladinci zadali nalogo, da bodo na podlagi akcijskega in operativnega programa skušali doseči to, da bi v delo MO bil vključen sleherni mladinec. Ugotovljeno je tudi, da je pri vsem tem zelo pomembna povezava z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v podjetju. Mladinci pričakujejo vso podporo vodstva in drugih organov podjetja, kakor tudi sredstva za izvajanje skromnega programa. Probleme, ki jih ta organizacija ima, bo treba reševati sproti, načrtno, s

pomočjo osnovne organizacije sindikata in organizacije ZK v podjetju. MO bi svoj program lažje izvajala, kot to lahko osnovna organizacija sindikata iz različnih razlogov, ki se kažejo predvsem v tem, da gre za mlajše in starejše mladoltnike, ki praktično nimajo nobenih drugih obveznosti kot to, da so na učnih mestih vzorni delavci ter da stremijo za uresničevanjem njihovega programa.

Brez pomoči in sodelovanja vseh mladincev skupaj s predsednikom, tajnikom in blagajnikom organizacija ne bo mogla uresničevati svojega programa, kajti delo samo nekaterih članov organizacije ne bo rodilo zaželenih uspehov. MO bo v prihodnje morala posvetiti določeno pozornost tudi kadrovske politiki, ki pa se ne more oblikovati šele pred volitvami. To velja tudi za poli-

tiko izobraževanja članov MO.

Če bi na vse to, kar je dosedaj bilo povedanega, dali določen zaključek, potem poudarimo naslednje:

Osnova za uspešno delo MO je vsekakor akcijski in operativni program dela. Da bo ta program resnično izvršen, je potrebna večja samostojnost in iniciativnost sekretariata oz. vodstva organizacije. Poleg tega je treba konkretne naloge, ki jih bo sekretariat postavil pred posameznika oz. odbore za posamezna področja dela, izvrševati dosledno in o njih poročati sekretariatu. Veliko vlogo bo pri tem odigrala dobra koordinacija z osnovno organizacijo sindikata in organizacijo ZK v podjetju. Dobra kadrovska politika pa je pogoj za razvoj in napredek mladinskega udejstvovanja v obratu nasploh.

jf

MLADINA V NAŠEM PODJETJU

Sekretariat osnovne organizacije ZK v podjetju je na eni svojih sej sklenil, da zelo zavzeto prisluhne mnenjem mladitih v podjetju. Seveda je bilo v začetku zelo težko pristopiti k delu, kajti razdrobljenost delovnih enot na eni strani in neaktivnost na drugi strani, sta dala svoje. Dogovorili smo se, da se bomo pogovarjali z mladimi v podjetju po sedanjih aktivih tako, da bomo v začetku razgovorov vztrajali, da se tudi mladi spoznajo s problematiko podjetja in njegovimi nalogami. Prav tako pa naj bi s svojimi predlogi pomagali nakazati tista vprašanja, ki v posameznih delovnih enotah onemogočajo večjo informativnost članov kolektiva. Na kraju pa smo z anketo želeli dobiti mišljenja o določenih vprašanjih v podjetju, kakor delovnih enot.

V prvi fazi želimo po aktivih sklicati mladino, da bo na svojih sestankih izvolila svoje vodstvo. Na vsakih 10 mladitih naj bi izvolili po enega delegata za mladinsko konferenco v podjetju. Tako izvoljeni mladinski aktivni bi lahko pričeli takoj z delom na osnovi programa, katerega bi morali sprejeti. Izvoljeni delegati pa bi se sestali v drugi polovici meseca in izdelali program dela mladine. Čeprav je do septembra še dovolj časa, bomo z izdelavo programov po aktivih začeli takoj.

Do sedaj je grupa članov ZK vodila razgovore z mladimi v obratu Mesnine dvakrat. Mladi

v aktivu Mesnin so se že sestali na svoji prvi konferenci, izvolili so vodstvo, izbrali so mentorja, pripravili svoj program dela. Prepričani smo, da ne bo ostalo pri tem, kajti izvoljeno vodstvo je že v začetku pridobilo večino mladitih, kljub temu, da so njihova delovna mesta razporejena na področju vsega podjetja. Vse pa je odvisno od zavzetosti vodstva in vseh članov.

Podobni razgovori z mladimi so že dogovorjeni v aktivu mladitih v delovni enoti Gostinstvo ter v Skupnih službah. Do jeseni naj bi bila vodstva mladine po aktivih formirana z izdelanimi programi dela. Šele takrat pa bomo lahko videli tudi način financiranja posameznih dejavnosti.

Mladi predlagajo, da svoje delovanje usmerijo v večji vpliv pri sestavi organov samoupravljanja tako v podjetju, kakor pri delovnih enotah. Želijo se spoznati z načinom upravljanja in vodenja podjetja. Svoje mlade moči pa žele predvsem v prostem času uveljaviti s športno aktivnostjo. Ni jim vseeno, kakšen uspeh dosega v svojem strokovnem usposabljanju. Predvsem pa želijo biti o vseh težavah in tudi uspehih v podjetju hitro in učinkovito obveščeni. To so nekatere misli iz že izvedene ankete, ki jo bomo podrobno obdelali, ko bo izvedena po vseh mladinskih aktivih.

U. M.

Zbor kolektiva kombinata

V sredo, dne 22. julija 1970, ob 9. uri (na dan obletnice vstaje slovenskega ljudstva) bo zbor vseh delavcev kmetijskega kombinata Žalec.

Prireditve z nagovorom glavnega direktorja podjetja, razvitjem prapora sindikalne organizacije kombinata ter peštrimi kulturnimi in zabavnimi programi bo na šempeterški gmajni ob Savinji.

Toče program prireditve, prevozov članov kolektiva iz oddaljenejših krajev in vse kar je v zvezi s prireditvijo bo pravočasno poslano vsem delovnim enotam in sindikalnim podružnicam kombinata.

Pozivamo vodstva delovnih proizvodnih in poslovnih enot, sindikalne podružnice in vse člane kolektivov, da prilagodijo delovni in prosti čas tako, da bo na zboru stoddotna udeležba.

Sindikalni odbor kombinata

Minulo nedeljo, 28. junija 1970, so Andražani doživeli prijetno presenečenje. Zbrali so se na travniku v Hotunjah in z velikim zanimanjem spremljali tekme v košnji, ki jih je priredil mladinski aktiv in aktiv mladih proizvajalcev.

Vreme nam je bilo naklonjeno, številni gledalci so vesele tekmovalce spodbujali, da so zares krepko prišli. Vse je bilo nared, nabrusili so kose in travica je padala, da joj.

Pravi užitek je bil gledati krepke roke, kako so mahale. Komisija je merila čas.

Umbrecht Dani — tretji.

V košnji s kosilnico BCS: tekmovalec Jelen Ivan — prvi, Jeromel Rudi — drugi, Uratnik Franc — tretji.

Vsi navedeni so prejeli lepe in koristne nagrade, za katere je prispeval kombinat Zalec-PE Polzela in tovarna nogavic Polzela. Tekma v košnji postaja že tradicionalna v Andražu. Takšno prireditev moramo vsekakor pozdraviti in dajati tekmovalcem vzpodbudo in veselje do kmetijstva. Ponosni smo, da nam je to v Andražu lepo uspelo.

Ko se je storil svit, smo šli kositi

Koj za kosci so zabrnele »Alpink«. Fantje so pokazali kaj zmorejo. Stiri metre širok in 25 metrov dolg pas trave je padel v 57 sekundah.

»Zdaj pa BCS na položaj!«, se je glasilo povelje komisije.

Zamah z roko in že je zdrinjala kosilnica, kot bi jo izstrelil. Občudovali smo veliko hitrost in spretnost tekmovalcev.

Pa nikar ne mislite, da je šlo brez težav. Kosilnice so tudi zatajile v neljubno presenečenje tekmovalcev.

Ko so končale vse ekipe, je komisija pregledala storjeno delo in končno razglasila naslednje rezultate: V ročni košnji: tekmovalec Čremošnik Vili — prvi, Glušič Jože — drugi, Jelen Ivan — tretji.

V košnji s kosilnico »Alpina«: tekmovalec Glušič Jože — prvi, Brinovšek Srečko — drugi,

Po končani tekmi smo si v združenem domu Andraž ogledali zelo zanimivo igro »Deseti brat«, ki jo je kot gost uprizorilo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja. Polna dvorana je bila pač najlepši dokaz in zahvala za res mojstrsko uprizoritev. Z bučnim aplavzom smo dali priznanje njim, ki so to tudi v resnici zaslužili. Andražani smo vsi zelo dovzetni za razne prireditve. Posebej pride to do izraza sedaj, ko je postavljen novi oder. Trud za to veliko delo ni ostal brez uspehov. Po težkem delu je tudi za kmečkega človeka nujno potrebno takšno razvedrilo. Naj ne ostanejo odrske deske osamljene. Želimo, da pride čimvečkrat do izraza geslo »Narodu v poduk in zabavo!«

Brinovšek Anton

Predelava pred dograditvijo

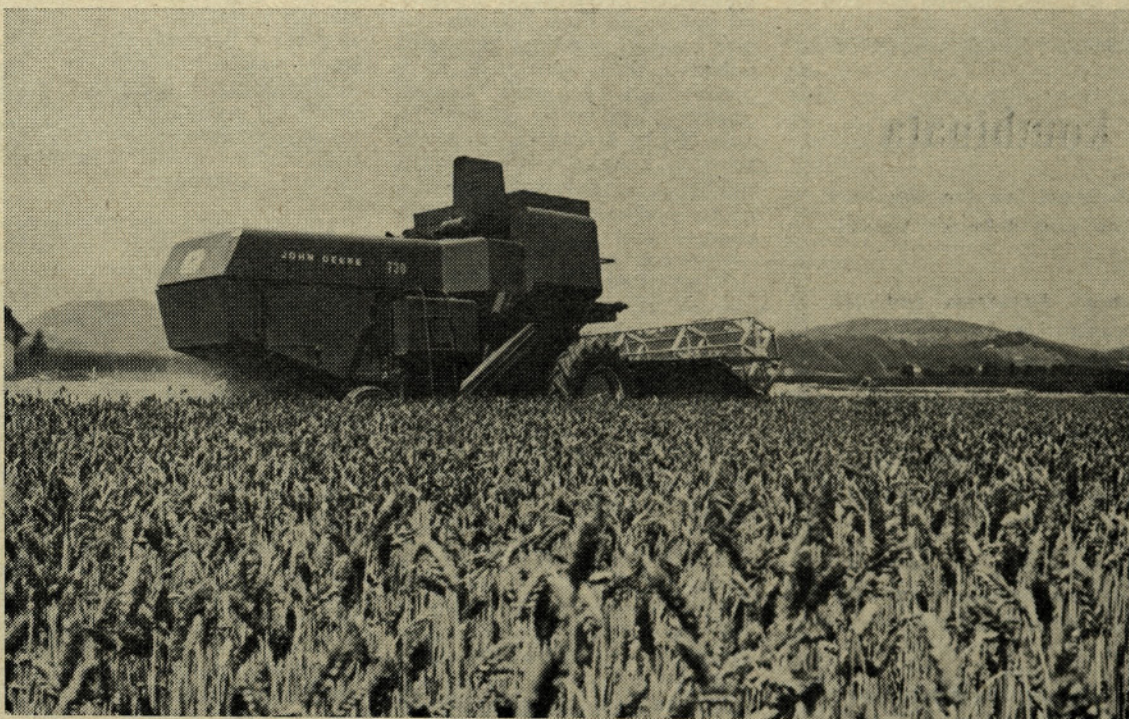
V obratu Mesnine nadaljuje gradbeno podjetje »Obnova« iz Ljubljane z gradnjo nove predelave mesa. Z dograditvijo tega traktata bo zaključena tretja etapa izgradnje klavnice. S tem bo končno uresničena osnovna zamisel, ki si jo je kolektiv zastavil pred pričetkom gradnje: zgraditi sodoben industrijski obrat.

Kot industrijskih klavnic v svetu, bo glavna naloga tudi naše klavnice klanje živali in predelava mesa v mesne izdelke, vključno priprava konfekcioniranega mesa. Da pa je tak objekt kos vsem tem nalogam, mora imeti odgovarjajočo tehnično opremo in dovolj sposobnih kadrov za operativno vodenje proizvodnje. Za novo predelavo je že nabavljeno več sodobnih strojev, s katerimi bo mogoče izdelati tudi večje količine kvalitetnejših mesnih izdelkov. Pomembna novost nove predelave bo vsekakor naprava za proizvodnjo zimskih salam in drugih trajnih proizvodov. V posebnih komorah, v katerih je mogoče uravnavati temperaturo, vlago, hitrost pretoka zraka, bo možno izdelovati zimsko salamo skozi celo leto. Te vrste izdelkov je obrat že sedaj uspešno izdeloval, kar dokazuje povpraševanje po teh salamah, vendar jih ni bilo mogoče izdelovati v poletnih mesecih. Proizvodnja zimskih, budjole in drugih trajnih salam je bila omejena le na zimske mesece. V novih klimatskih napravah bo možno izdelati nad 60 ton salam letno. Ker je povpraševanje po teh izdelkih vedno večje, so v Mesninah prepričani, da s prodajo ne bo težav. Druga novost predelave bo moderna pakirnica svežega me-

sa in mesnih izdelkov. S to pakirnico bo možno zadostiti vsem potrebam po pakiranem mesu tako trgovinskih podjetij kot lastne trgovske mreže. Poleg svežega mesa bodo pakirali tudi mesne izdelke v vakumu, kar poveča obstojnost mesa in izdelkov v prodaji.

Da pa bodo stroji v pakirnici čimbolj izkoriščeni, bo potrebno posvetiti več pozornosti prodaji pakiranega mesa. V Mesninah že sedaj opremljajo prodajalne s hladilnimi vitrinami in težijo za tem, da bi potrošniki z zaupanjem segali po pakiranem mesu.

Glede ostalih naprav za proizvodnjo poltrajnih in drugih mesnih izdelkov so v Mesninah mnjenja, da bo z njimi možno izdelati tudi do 100 % več klobas, kot v stari predelavi. Dnevno bodo lahko izdelali 8–9 ton raznih mesnih izdelkov. Za to količino bo potrebno razsekati, izkoščiti in pripraviti 11–12 ton govedine in svinjine ali 40 goved in 150 prašičev. Da pa bo vse to ogromno in zahtevno delo vsak dan v redu in čimbolje opravljeno, bo potrebno zagotoviti večje število dobrih strokovnih delavcev. V Mesninah štipendirajo nekaj mesarskih tehnikov in Gavrilovičevi šoli v Petrinju, vendar so glede strokovnjakov za novo predelavo precej zaskrbljeni. Dosedanji razpisi za te šole niso dali zaželenih rezultatov, ker med mladino za ta poklic ni nikakega zanimanja. Težko delo, ne najboljše delovni pogoji in nizki osebni dohodki so vzrok, da je v zadnjih letih odšlo precejšnje število mladih kvalificiranih mesarjev na delo v inozemstvo ali pa doma v druga podjetja. Tako imajo sedaj med zaposlenimi precej nekvalificiranih in starejših mesarjev, ki čakajo na upokojeve. Takšna kvalifikacijska in starostna struktura je za kolektiv Mesnine vsekakor zaskrbljujoča in nalaga kadrovska službama podjetja in obrata, da se čim prej povežeta z nekaterimi šolskimi centri, kjer bi usposobili potrebno število ljudi za novo predelavo. Razmisliti bi bilo treba tudi o štipendijah in videti, če so te dovolj visoke za mlade ljudi, ki se danes raje odločijo za poklic v drugih panogah. Kako gledajo v Mesninah na dober strokovno usposobljen kader dokazuje tudi število 47 vajencev, ki jih imajo sedaj v uku.

Kombajn John Deere dela s svojo velikostjo mogočen vtis. Uporaben je le na velikih parcelah

V pridelovanju hmelja postaja obiranje vedno težje vprašanje.

OBIRALNI STROJI TUDI ZA HMELJARJE-KOOPERANTE

Pomanjkanje sezone delovne sile postaja v kmetijstvu vse večji problem. Kljub temu, da so sezonski delavci vsako leto bolj plačani, si ljudje raje iščejo redne zaposlitve ali pa odhajajo v inozemstvo. To pereče vprašanje bomo rešili le z uvajanjem nove in moderne mehanizacije, to se pravi s stroji, s katerimi bomo lahko nadomestili ročno delo ljudi.

Kljub temu, da že sedaj predstavlja obiranje preko 20 % proizvodnih stroškov in da so obiralci vsako leto boljše plačani, čutimo vedno večje pomanjkanje ljudi. Dogaja se, da ostajajo hmeljarji prav ob obiranju brez potrebne delovne sile.

Mnoge države so bile v podobnih težavah že mnogo prej kot mi. Vprašanje so reševale in ga še rešujejo z vedno večjim številom obiralnih strojev, ki so tudi vedno bolj izpopolnjeni. Tudi pri nas si pomagamo s stroji, vendar pa smo pri tem zanemarijali vprašanje obiranja hmelja pri hmeljarjih-kooperantih. To je logična posledica tega, da se je pomanjkanje obiralcev najprej pojavilo v lastni proizvodnji, pri privatnih proizvajalcih pa postaja pereče šele sedaj. Zadnji čas je, da čim prej najdemo in preučimo stroje, ki bi bili primerne za naše hmeljarje-kooperante. Nekaj nam je že sedaj jasno. Stroji enakih velikosti in kapacitet, kot jih imamo na družbenih obratih, za privatne hmeljarje, čeprav bi se združili v skupine, niso primerni. Odločiti se moramo za manjše stroje s primerno kapaciteto, tehnično izpopolnjene, ki bodo imeli tudi primerno ceno. V svetu je več tovarn, ki se ukvarjajo s projektiranjem in izdelavo te vrste strojev. Ena takih je firma »Wolf«. Iz podatkov, ki smo jih uspeli zbrati, bi bila za naše razmere primerna predvsem dva tipa iz takoiimenovanega Wolfovega programa. To sta tipa W-H-140 in W-H-220, ki je praktično izpopolnjen belgijski stroj firme Allvays.

To sta stroja, ki jima lahko strežejo le trije ljudje. Prvi, ki vlaga hmeljske trte, drugi, ki jih snema in reže na siloreznici in tretji, ki skrbi za obran hmelj. Jasno, da so potrebni še delavci, ki skrbijo za dovoz hmeljskih trt z njive. Število teh je močno odvisno od organizacije dela in oddaljenosti parcele od mesta, kjer stroj stoji. Omenjena tipa strojev imata različne zmogljivosti. S

prvim lahko oberemo 120—160 trt na uro, z drugim pa 180—240. Pri obratovalnem času 12 ur dnevno lahko po približnem izračunu oberemo v 10 dneh 4—6 ha hmelja z manjšim strojem, z večjim pa 6—9 ha. Princip delovanja strojev je podoben temu, ki ga že poznamo

PRIPRAVIMO SUŠILNICE

Da se izognemo prenatrpanosti del tik pred obiranjem hmelja, izkoristimo mesec julij za temeljit pregled in popravila hmeljskih sušilnic. Pečnice bo treba marsikje prezidati, cevi ovesti in pregrade zamenjati z novimi. Popraviti moramo izvlačilne naprave, da ne bo jeze pri stresanju suhega hmelja! Preglejmo električno napeljavo za razsvetljavo in pogon ventilatorjev! Podmažimo ležaje na motorjih ventilatorjev, ker so izpostavljeni vročini! Pripravimo posodo za vodo in zaboje s peskom, kot nujen ukrep za požarno varnost, še bolje, če si nabavimo v ta namen minimaks, ker ga lahko uporabimo še pri drugih strojih.

Kdor še ni nabavil kurjave, naj stori to takoj, da se do obiranja posuši. Jaške dvigal zavarujmo primerno, da ne pride do nesreč!

Pristopimo k tem pripravam pravočasno, da nas čas ne pre-
hiti.

Žagar Stanko

pri velikih strojih, razlika je le pri vlaganju trt. Pri teh strojih gre trta v stroj v vodoravnem položaju, kar je za delavca, ki skrbi za vlaganje trt še bolj ugodno.

Enako kot stroji, ki jih že imamo v družbeni proizvodnji, tudi te postavljamo na betonsko ploščad, ki jo pa lahko naredimo tudi pod primernim urejenim kozolcem. Tip W-H-220 ima naslednje mere: višina približno 4 m, dolžina 8,5 m in širina 6 m, tip W-H-140 pa je še nekoliko manjši. Mere so take, da ni nujno graditi popolnoma novega objekta, kar pomeni precejšnjo zmanjšanje stroškov. Tudi za pogon elektromotorja ni potreben poseben priključek. Zahtevana moč motorja je za manjši tip 11,5 kW za večjega pa 12,5 kW. Za priključitev teh motorjev ne bo treba graditi novih transformatorjev, čeprav ni izključeno, da bi se kdaj pojavilo to vprašanje, seveda, če bi bilo v neposredni bližini več takih strojev.

Dnevno vzdrževanje strojev je zelo enostavno, oba tipa imata malo maznih mest in vse ležaje zaprte. Za dnevni pregled in mazanje zadostuje največ pol ure časa.

Pri nabavi vsakega stroja igra bistveno vlogo cena. Običajni stroj tip W-H-220 letošnje izdelave bo stal predvidoma 130.000,00 N-din. To je samo orientacijska številka.

Poleg že omenjenih tipov, ki jih bodo že letos montirale nekatere zadruge, so v tem programu tudi večji tipi (enega takih bo montiral ptujski kombinat), vendar pa so znatno dražji. S kapaciteto okrog 20 ha obranega hmelja v sezoni bodo za naše kmete-koooperante verjetno preveliki. Že iz skopih podatkov, ki smo jih zbrali, lahko sklepamo, da opisani stroji ne bodo primerni za posameznega kmeta, ampak le za skupino kmetov. Hmeljarji, ki računajo, da bodo v bližnji prihodnosti nabavili obiralne stroje, morajo že sedaj razmišljati kako se bodo združevali. Dolgo že govorimo o osnovanju strojnih skupnosti kmetov. Če kje, potem bo prav tu najprej potrebno najti skupni jezik. Le na ta način bo mogoče zbrati potrebna sredstva za dokaj drago investicijo. Vedeti moramo, da bodo stroji le v takih skupnostih dovolj izkoriščeni. Tako bodo tudi stroški obiranja nižji.

Prezgodaj je še govoriti o načinu združevanja kmetov in medsebojnih odnosih v skupnostih. Jasno je, da bo število hmeljarjev, ki se bodo združili, od primera do primera različno. Odvisno bo predvsem od dveh faktorjev, velikosti stroja in hmeljskih površin, ki jih bodo imeli člani skupnosti. Podatki o površinah hmelja, ki jih imajo posamezni kooperanti, kažejo, da bodo morali pri nabavi in uporabi stroja sodelovati najmanj trije hmeljarji. Težko je trditi vnaprej, verjetno pa bo praksa pokazala, da se hmeljarjem z manj kot 1 ha hmelja ne bo izplačalo vložiti sredstev v obiralni stroj. Poleg tega bo desetim ljudem težje najti skupni jezik kot štirim ali petim.

Računati pa moramo, da bomo imeli tudi v prihodnje določeno število ljudi, ki bodo iskali zaslužek pri obiranju hmelja.

To je le nekaj skupih podatkov o obiralnih strojih, ki so primerni za hmeljarje-kooperante. O načinu nabave in izkoriščanju se je potrebno še temeljito pogovoriti in najti najboljše rešitve.

Kmetijske zadruge Vuzenica, Ruše in Grm na Dolenjskem bodo že v letošnjem letu obilale z Wolfovim strojem W-H-220. Izkoristiti moramo to priložnost in si ogledali delovanje strojev in celotno organizacijo dela. Naloga našega Inštituta za hmeljarstvo pa je, da preuči celotno organizacijo strojnega obiranja na teh strojih in predlaga našim hmeljarjem najboljše rešitve.

S. L.

Ing. agr. Vožič Franc
Vzrejališče Vrbje

Kakšno živino koljemo?

Živino za zakol odkupujemo po klavnosti in ne po živi teži. Važno je ugotoviti, če je živina za zakol že dovolj spitana, kar pa lahko ugotovimo le dobri poznavalci. Pod klavnostjo govedu razumemo razmerje med mrtvo in živo težo živali. Govedo stehatamo, ko je še toplo. Razsekamo ga v četrtine, teleta pustimo cela. Pod mrtvo težo pri govedu razumemo težo zaklane živali brez drobovine, brez kože, glave, ki jo odrežemo na zatilju pri prvem vretencu, brez nog, ki jih odrežemo med kolenom in golenico in brez spolnih organov. Klavnost naše živine je v splošnem slaba zaradi nezadostne vzreje v mladosti in krmljenja ter še daleč ne dosega klavnosti živine v živinorejskih naprednih deželah. Klavnična teža je živa teža pred klanjem po 12-urnem postu. Klavnost ali randman je odnos med težo polovic in klavnično težo izraženo v odstotkih po formuli

$$\frac{\text{teža polovic}}{\text{klavnična teža}} \times 100$$

Na klavni izkoristek vpliva več faktorjev. Pasma živine ne vpliva močno. Najboljše so mlade, dobro vzrejene pitane živali. Večja ko je dopitanost in več mastnega tkiva, boljši je izkoristek. Živali s slabo razvitim mišičjem dajo slab klavni izkoristek. Debela koža negativno vpliva na klavni izkoristek, saj predstavlja teža kože do 9 % žive teže. Način prehrane prav tako vpliva; hlevsko pitanje z mrvo in večjimi količinami krmil zvišuje, medtem ko pašno pitanje znižuje klavni izkoristek. Meso predstavlja najdražji proizvod klanja, zato klavni izkoristek močno vpliva na samo vrednost realizacije. Realizacija oziroma izkupiček lahko pri isti klavni teži variira. Tako npr. pri enakih klavnični teži 400 kg in teži polovic pri enem govedu 200 kg je klavnost enaka 50 % pri drugem govedu je npr. teža polovic 230 kg in klavnost enaka 57,5 %. Najmlajše kategorije živali imajo najvišjo klavnost in to 65–70 %. To so le dobro z mlekom krmljena teleta v starosti do 12 tednov. Povprečna klavnost enoletnih goved je od 53–58 %, nad 1 leto spitane živali pa do 59 %.

V zadnjem času obrat Mesnina načrtno odkupuje teleta v povprečni teži 200 kg in jih odda v pitališča kombinata ali pa živinorejcem v nadaljnje pitanje z namenom, da se živali čimprej dopitajo do baby beef. Če hočemo to nalogo doseči, moramo poznati tehnologijo

vzreje telet do te teže. Teleta so vzrejena intenzivno s polnim mlekom. Že po 2 tednih dobi tele toliko mleka, kolikor ga popije. Niso redki primeri, da se količina v 8 tednih povzpne na 15 litrov dnevno. Močna krmila pokladajo že po 2 tednih po želji. Teleta prirastajo povprečno 1,20 do 1,50 kg dnevno. Za tako vzrejena teleta se v prvi vrsti moramo odpovedati staremu načinu prehrane s senom in z doma pridelanimi močnimi krmili.

Zadnja leta živinoreja napreduje, ker se vedno odkrivajo na področju prehrane nova doseganja. Pomanjkanje nekega neobhodnega elementa ali vitamina v krmilih lahko ima hujše posledice kakor nezadostna prehrana. Vsa živa tkiva so sestavljena med drugimi iz rudnin in pepela. Zato smatramo rudnine k sestavnim delom živalskega okostja. Pravilno potekanje življenjskih procesov je precej odvisno od prisotnosti kalcija, fosforja, kobalta, bakra, železa, joda in drugih elementov. Kako so važni ti mikroelementi, naj navedem samo kobalt, ki ga mora biti v dnevnem obroku le 1 mg, če ga ni, nastanejo motnje v rasti. Če krmimo živali izključno z industrijskimi mešanici, potem se ni treba bati pomanjkanja teh elementov. Po drugi strani so tovarniška močna krmila za pitanje prilagojena osnovni krmi, ki služi za izbalansiranje obroka, nadalje pravilno sorazmerje med prebavljenimi beljakovinami in škrobno vrednostjo, kakor tudi odstotkom surove vlaknine. Iz teh razlogov priporočam živinorejcem, da se izključno poslužujejo krmila za pitanje TL Pit, ki ga proizvaja Mešalnica močnih krmil kombinata.

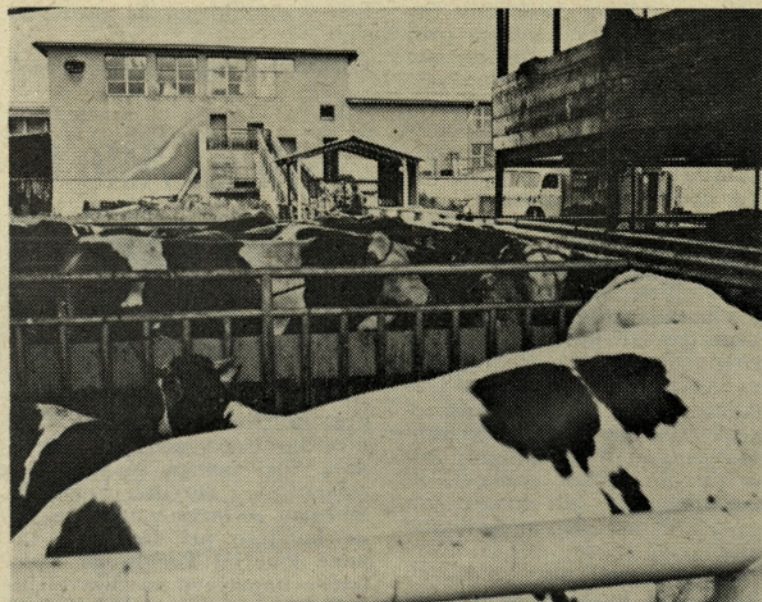
Obrat Mesnine nam je v mesecu novembru 1969 nabavil 82 pitancev SL pasme v povprečni teži 210 kg. Po 158 dneh pitanja je bila zaklana prva skupina 46 kom. v povprečni teži 427 kg; prireja po komadu je bila 217 kg. Klavni izkoristek zaklane skupine 56–62 %. Druga skupina je bila nekoliko slabša po prirastku in odstotku klavnosti. Končni obračun je bil naslednji: od nabavne teže — zajet je tudi transportni kalo v teži 712 kg in 5 med rejo izločenih živali — je bil povprečni dnevni prirastek pri 12.903 krmnih dneh 1,23 kg. Omenjeni prirastek je bil dosežen po naslednji tehnologiji prehrane. V prvi vrsti mora biti nakup opravljen strokovno, oceniti vsako žival, da ne pride do nepotrebnega izločanja v dobi pitanja. Krmila mo-

rajo biti zdrava, jasli večkrat očiščene. Krmimo 2-krat, da imajo živali čim več počitka. Vrstni red: najprej polagamo toliko koruzne silaže, kolikor smo ugotovili, da je živali pojedlo do naslednjega obroka. Tako je bilo omogočeno, da žro večkrat dnevno. V popolnanskem obroku smo pokladali omejeno količino močnih krmil TL Pit; pri tem smo upoštevali porabo silaže in pa seveda normative. Mlade živali potrebujejo manj vzdrževalne krme, pa jim več ostane za proizvodnjo. Zadnji obrok popoldne pa je kvalitetno travniško seno v manjši količini. Ugotovljeno je, da pitanje z večjimi količinami sena da temnejšo barvo mesa, ki je po-

dobna mesu starejših goved. Povprečna poraba krme v dobi pitanja:

13 kg koruzne silaže
3,95 kg TL Pit
1,70 kg sena

Omenim naj še dva zelo važna faktorja za uspešno pitanje: ob pomanjkanju vode pada ješčnost in dnevni prirastek, ker se pri pokladanju večjih količin močnih krmil pojavlja zaprtja. Zaradi tega ni zaželenega uspeha brez napajalnikov, kljub pravilni prehrani. Delavec — krmilec mora imeti ljubezen do živali in kar je posebno važno — osebni dohodek naj se obračunava po prirastku, ugotovljenem po rednem mesečnem tehtanju.

V Mesninah so te dni imeli polne roke dela z uslužnostnim klanjem govedi. Vsak dan so klali nad 120 glav

Živinorodravniška služba

za julij in avgust

- 12. VII. - Šribar Edvard, dipl. vet., Šempeter, telefon 71080
- 19. VII. - Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, telefon 72201
- 22. VII. - Florjanc Julijan, dipl. vet., Braslovče, telefon 72027
- 26. VII. - Šribar Edvard, dipl. vet., Šempeter, telefon 71080
- 2. VII. - Florjanc Julijan, dipl. vet., Braslovče, telefon 72027
- 9. VII. - Ocvirk Franc, dipl. vet., Vransko, telefon 72407
- 16. VII. - Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, telefon 72201

Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in se konča v ponedeljek ob 7. uri.

Veterinarska postaja
Žalec

Poklic mesarja v sodobni proizvodnji in prodaji

Zahteve v gospodarstvu in vedno večja delitev dela v mesni industriji narekujejo povsem drugačen profil delavca v stroki, kot je to bilo pred leti. Zato, da bi se zagotovilo izobraževanje širokega profila delavca za potrebe osnovne dejavnosti, so izdelali pristojni republiški organi profile delavcev za mesarsko stroko.

Profil poklica obsega predvsem podatke o delu, delovnih sredstvih, pogojih dela, o znanju, ki vključuje strokovno, teoretično, matematično, naravoslovno in družbeno jezikovno znanje. Taki profili so osnova za izdelavo učnih načrtov, kakor tudi pripomoček tistim, ki morajo pri svojem delu poznati svoj poklic.

Poznamo torej štiri profile poklice v mesarski stroki:

- mesar — sekač
- mesar — klavničar
- mesar — predelovalec mesa
- mesar — klasični profil

Pri poklicu »mesar — sekač« gre več ali manj za trgovski profil. Delo tega poklica obsega predvsem ročno delo, medtem ko strojno delo pride v poštev le pri rezanju mesnih izdelkov, slanine, mletju mesa ter žaganju kosti. Za ta poklic je posebnega pomena delo s potrošniki — kupci in poslovanje z gotovino.

Poklic »mesarja — klavničarja« je bolj industrijske narave, obrtno mesarstvo pa ga ne potrebuje. Tudi tu gre za ročno delo, mehanizacija pa se uporablja občasno.

Tudi »mesar — predelovalec«

je izrazit industrijski poklic, ki obsega deloma ročno delo, precej pa je mehanizacije (predelovalni stroji).

Pri poklicu »mesar« gre za klasično obliko širokega profila z izrazito obrtniškim načinom dela. Ta poklic obsega prav vsa dela, od klanja do predelave in prodaje mesa na drobno.

Slednji profil je značilen za mala podjetja, kjer je zaposlenih malo ljudi, ki delajo od začetka do konca vse faze dela. Za naše podjetje ta profil ni interesanten. Zaradi delitve dela so važnejši prvi trije profili, kjer se učenci specializirajo za posamezno področje dela.

Izbira poklicev širokega profila je pomembna že pri sklenitvi učne pogodbe z učencem. Tako sklenjena učna pogodba se med učenjem običajno ne spreminja, zato je pomembna začetna odločitev staršev oziroma otrok, kateri od navedenih profilov poklica bo najprimernejši.

V dosednji praksi, če pogledamo nekaj let nazaj, lahko ugotovimo, da je odziv mladine za mesarski poklic v klasični obliki, ko je namreč delal vse od klanja do prodaje, bil neznačen. To seveda iz razlogov, ker so na eni strani starši, na drugi pa kandidati sami bili glede pojma klasičnega mesarja v zmoti.

Danes je poklic mesarja z možnostjo specializacije v štiri smeri enakopraven z vsemi drugimi poklici katerekoli druge industrije. Tudi pogoji dela in možnosti napredovanja se danes

ne morejo primerjati s takratnimi, ko se je večina mesarjev morala predčasno oziroma invalidsko upokojiti, ker so delali v nemogočih delovnih pogojih.

Kakor vsako leto, tako smo tudi letos razpisali precejšnje število prostih učnih mest. Tak ukrep je potreben predvsem iz dveh razlogov. Prvič zaradi razširitve obsega proizvodnje in prodaje (odpirajo se nova prodajna mesta izven matičnega podjetja in dograjena bo nova

z dvema stopnjama zaenkrat daje KV tehnični kader s srednjo šolsko izobrazbo. Tudi tega kadra nam manjka, vendar ugotavljamo, da za to šolo pri nas ni zanimanja niti odziva, kadar so razpisi štipendij. Verjetno je temu krivo dejstvo, da gre torej za drugo republiko in pa domotožje otrok na eni strani, na drugi pa želja staršev, da so njihovi otroci, ko se šolajo ali učijo nekega poklica, bliže domu.

KMETIJSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER CELJE, LJUBLJANSKA CESTA 93

objavlja za šolsko leto 1970/71

r a z p i s

za vpis v naslednje kmetijske šole:

1. Vrtnarsko šolo v Medlogu pri Celju za poklic cvetličar — parkovni vrtnar
2. Poljedelso-živinorejsko šolo v Sentjurju za poklic poljedelec-živinorejec
3. Šolo za kmetovalce v Sentjurju
4. Kmetijsko-gospodinsko šolo v Sentjurju
5. Šolo za kmetovalce v Kranju

Prvi dve šoli sta dvoletni. Pogoj za vpis je dokončana osemletka in veselje do poklica.

Šoli za kmetovalce in kmetijsko-gospodinska šola imajo pouk dve zimski sezoni po 5 mesecev. Namenjene so kmečki mladini, ki bo ostala doma na posestvu. Pogoj za vpis v te šole je uspešno dokončanih vsaj 6 razredov osnovne šole.

Za vpis morajo kandidati vložiti prošnjo kolkovano z 0,50 din, zadnje šolsko spričevalo in zdravniško spričevalo na zgornji naslov DO 31. JULIJA 1970.

Pri šolah so tudi domovi, kjer bo znašala celotna mesečna oskrbnina do 300 din.

Kooperanti so se na 9. seji sveta DE Kooperacija pogovarjali o nadomestnih volitvah in o razpisu le-teh zaradi odhoda enega člana iz AMP k vojakom, o fizičnem in finančnem obsegu proizvodnje do 30. junija 1970, o programu sredstev iz sklada za pospeševanje živinoreje v letošnjem letu, o izplačilu škod iz rižičnega sklada perutninarske proizvodnje in o potrditvi pogodb za proizvodnjo jajc

predelava), drugič pa zaradi tega, ker je edina pot pridobivanja osnovnega kadra izobraževanje v poklicnih šolah.

Moram povedati, da danes ni na razpolago KV kadra, kakor tudi ne dobrih mlajših pomožnih delavcev, katerim bi po določenem času priznali PK. Ko bo obrat dograjen in bo delal s polno kapaciteto, mu bo potrebno mnogo več delavcev, kot jih zaposlujemo danes.

Poleg navedenega naj omenim še, da se pri nas kažejo tudi potrebe po učenkah — prodajalkah, vendar je število proti učencem mnogo nižje. Ta kader šola Šolski center za blagovni promet v Celju, ki vsako leto sprejema glede na obseg poslovanja podjetij le minimalno število učenk.

Živilska šola v Mariboru, kot edina te vrste v Sloveniji, daje našim učencem časovno v treh letih učne dobe določeno praktično in teoretično znanje. Podobno tovrstno šolo ima SRH, ki kot tehnična šola (v Petrinji)

Nekaj besed o tem, kje so vzroki, da se mladi premalo vključujejo v mesno industrijo najprej kot učenci, kasneje pa kot mesarski strokovnjaki specialisti, naj osvetli ozadje tega problema.

Upam si trditi, da je osnovni problem tega vprašanja predvsem v neinformiranosti mladih kandidatov o vrstah poklicev in podrobnih razčlembi posameznega poklica. Odločilno vlogo pri usmerjanju mladih ima in mora imeti že osnovna šola in nato poklicni usmerjevalci pri zavodih za zaposlovanje delavcev. Če bi vsi ti faktorji skupaj z zainteresiranimi delovnimi organizacijami znali prikazati dobre in slabe strani vsakega poklica, predvsem pa mesarskega, o katerem smo v tem članku največ govorili, verjetno ne bi bilo težav za pridobivanje dobrih mladih oziroma bodočih strokovnih kadrov za razvijajočo se mesno industrijo.

Franko Jože

Oblikovanje in struktura gozdov

Vsi družbeni gozdovi, s katerimi gospodarji KK Žalec — DE Gozdarstvo Polzela, so združeni v gospodarsko enoto »Žalec«. Ti gozdovi ležijo na območju občin Žalec in Celje, torej v istem gospodarskem prostoru, kot zapadni del celjskega gozdno gospodarskega območja. Iz celjskega gospodarskega območja pa so gozdovi KK Žalec izvzeti, ker jih ima v upravi DE Gozdarstvo Polzela.

Površina gozdov na območju občin Celje in Žalec znaša 27.411 ha, površina DE Gozdarstvo pa samo 895 ha ali 3,3 %. Naši gozdovi ležijo torej na veliki površini, ki je v smeri vzhod-zahod dolga ca 30 km, v smeri sever — jug pa ca 18 km. V tem prostoru ne tvorijo naši gozdovi večjih kompleksov. Gozdna posest kombinata zajema 266 gozdnih predelov in še ti so razdeljeni zaradi pestre strukture sestojev v 392 odsekov. Poprečna površina enega gozdnega »predela« znaša 3,36 ha, enega odseka pa 2,28 ha.

Gozdna posest DE Gozdarstvo je torej razdrobljena, leži v velikem gospodarskem prostoru, ne tvori biološko in gospodarsko homogenih kompleksov, nima enotnih prometnih in ekoloških razmer, zaradi česar se je takšni strukturi moral prilagoditi tudi celoten sistem gospodarjenja z gozdovi.

Kako je prišlo do tolikšne razdrobljenosti gozdne posesti? Leta 1955/56 je bivši okraj Celje dodelil vsem družbenim kmetijskim posestvom na svojem območju določeno površino raztresenih in razparceliranih družbenih gozdov gozdnega gospodarstva Celje za kritje njihovih potreb po lesu in nastelju.

Dodelitev je bila izvršena takole:

Družbeno kmetijsko posestvo	površina gozdov v ha
KZ Jeronim — Vransko	76.0253
Lava Celje	76.6865
Vrtnarska šola Medlog	45.5973
Sadna plantaža Mirosan	22.2611
Kmetijsko posestvo Ladkova vas	65.9292
Kmetijsko posestvo Arja vas	82.1295
Kmetijsko posestvo KZ Gotovlje	14.6827
Kmetijsko posestvo Žovnek	50.9448
Hmeljarska šola Vrbje	63.2155
Kmetijsko posestvo Založe	99.5801
Kmetijsko posestvo KZ Dobrna	53.8865
Kmetijsko posestvo KZ Vojnik	49.6494
Skupaj	700.5879

Površina dodeljenih gozdov se je v obdobju 1958—1963 zmanjšala za 105.1681 ha in to pretežno zaradi krčenja gozdov in njihove spremembe v kmetijska zemljišča, deloma pa zaradi zamenjave s sosednimi zasebnimi gozdovi, ki so v akciji krčitve ravno tako izkrčeni. Krčenje gozdov je trajalo 5 let in je izvršeno na podlagi določil takratnih »družbenih planov« SRS.

Po čiščenju in izvlaki lesa so v enodobnem gozdu na Lipovcu, k.o. Šmiklavž, ostala elitna drevesa, ki sedaj najbolj priraščajo debelinsko

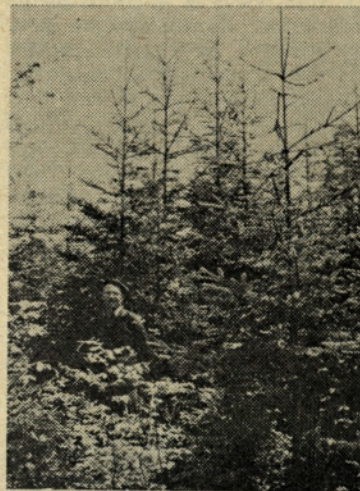
Površina gozdov kmetijskih posestev se je zmanjšala zato od 700.5879 ha na 595.4198 ha.

Leta 1962 1. januarja so se združila vsa prej navedena kmetijska posestva v podjetje KK Žalec. Novo osnovani Kmetijski kombinat je prevzel tudi vse gozdove integriranih kmetijskih posestev. Zraven pa je dokupil med akcijo za arondacijo zemljišč več zasebnih kmečkih posestev skupaj z gozdovi, in je tako povečal površino gozdov za 299.9674 ha.

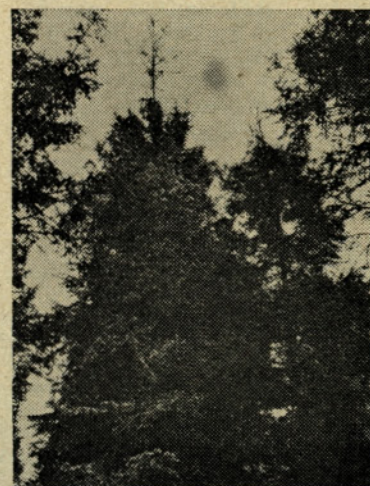
Gozdna posest KK Žalec — DE Gozdarstvo Polzela sestoji:

- iz dodeljenih gozdov v površini od 595.4198 ha
- iz dokupljenih gozdov v površini od 299.9674 ha

Skupaj 895.3872 ha

Vodaj DE Gozdarstvo v gošči mladih iglavcev na Jankovi, ki je bila 1966. leta očiščena od prevladujočih nesestojskih dreves, grmovja in nekalitetnih »silakov« s koši

Takole — od vrha navzdol — odmirajo mladi smrekovi sestoji zaradi plinov Cinkarne, ki jih veter zanaša čez Žepino, Proseniško in tja do Sentjurja

Ko je prevzel KK Žalec gozdove integriranih kmetijskih posestev je osnoval s 1. januarjem 1963 za gospodarjenje s svojimi gozdovi samostojni obrat Gozdarstvo s sedežem na Polzeli. Obrat ima značaj samostojne enote (sedaj DE), ki sam deli ustvarjene dohodke.

DOSEDANJE GOSPODARJENJE Z GOZDOVI

Od bivšega okraja Celje dodeljeni gozdovi so bili pred letom 1945. v lasti manjših graščin in zasebnih, pretežno kmečkih posestnikov. Po zakonu o agrarni reformi so postali družbena last in dodeljeni v gospodarjenje gozdnemu gospodarstvu Celje, ki jih je pozneje leta 1955/56 odstopilo družbenim kmetijskim posestvom. S temi gozdovi so gospodarili bivši lastniki pretežno kot z enodobnimi.

S takim načinom gospodarjenja z gozdovi je nadaljevalo tudi gozdno gospodarstvo Celje, pozneje družbena kmetijska posestva in končno tudi KK Žalec — DE Gozdarstvo.

Ti gozdovi so pretežno v dobrem stanju in so do sedaj redno in precej močno redčeni, zaradi česar sta njihova zastrtost in obrast nekoliko manjša.

Po KK Žalec dokupljeni gozdovi so bili pred nakupom zasebnih kmetov. Z njimi so gospodarili bivši lastniki »izbiralno«, to je stalno so sekali debelejša in kvalitetna drevesa. Ti sestoji so danes v slabšem stanju od dodeljenih. Njihova kvalitetna struktura je zelo slaba, zlasti v bukovih sestojih in v mešanih sestojih z bukovo.

Ne glede na izvor sedanje lastnine imajo naši gozdovi določene skupne značilnosti:

— Zaradi zelo velike razparceliranosti in raztresenosti ni mogoče izvajati intenzivnega gospodarjenja s krajšimi obhodnjicami in majhnimi intenzitetami. Na posameznih manjših parcelah so tako majhni sečni etati, da jih ni mogoče izkoriščati vsakih pet let in da so včasih prekratke celo desetletne obhodnice.

(Nadaljevanje na 9. strani)

GOZDARSTVO IN ZAŠČITA PRED POŽARI

Velik del naših površin pokrivajo gozdovi, kar predstavlja veliko bogastvo in obenem precejšen vir dohodka. Zavedati pa se moramo, da so gozdovi stalno izpostavljeni raznim nevarnostim. Največja nevarnost za gozdove so vsekakor požari, ki se širijo z veliko hitrostjo in tako uničijo velike površine in v kratkem času. Gašenje gozdnih požarov je marsikdaj zelo oteženo zaradi velike vročine in največkrat pomanjkanja vode. Če upoštevamo še podatke, da letno pogori v naši državi ca. 100.000 ha gozdnih površin, potem vemo, da je potrebno varstvu gozdov posvetiti vso pozornost. Ob tem dejstvu moramo upoštevati še, da je zaradi velike vročine takšno zemljišče neuporabno za obdelavo nekaj let.

Faktorji, ki vplivajo na požarne nevarnosti.

Gozdni požari imajo določene značilnosti glede nastanka in načina gašenja. Te značilnosti so zlasti poudarjene pri gašenju gozdnih požarov. Gozdni požari nastanejo navadno daleč od naselij, kar je povezano navadno z vrsto težav. Zato so gasilske akcije navadno prepozne, potekajo ob pomanjkanju vode in so povezane še z vrsto težav.

Požarni varnosti gozdov je zato potrebno posvečati večjo pozornost, zlasti glede požarne preventive. V tem smislu je treba v posameznih nevarnih časovnih obdobjih organizirati dobro opremljene opazovalne ekipe z nalogo, da pravočasno ugotovijo nastanek požara ter s sodobnimi sredstvi alarmirajo gasilske ekipe in tako preprečijo nastanek škode. Poleg tega naj bodo v ta namen pripravljeni rezervuarji z vodo, zlasti v ogroženih gozdnih predelih. Predvideti je potrebno tudi angažiranje gasilskih enot za gašenje požara.

Vsi gozdovi niso enako ogroženi od požarov. Najnevarnejši so iglavci, posebno poleti, medtem ko nevarnost požarov pri listnatih gozdovih ni tako velika.

Glede letnega časa nam kažejo podatki, da je največ požarov v času pred brstenjem in v poletnih vročinah.

Navedenih časovnih obdobj se ne da točneje definirati, ker je kritična doba v sušnih letih daljša. Iz prakse vemo, da traja pri nas požarno obdobje navadno do polovice septembra. To pomeni, da moramo v tem času poskrbeti za posebne kontrole in druge ukrepe v zvezi s požarnim varstvom gozdov. Poleg navedenih faktorjev, moramo pri ugotavljanju požarnih nevarnosti v gozdovih upoštevati tudi dejstvo, da pride v gozdu s suhimi odpadki lažje do požara. Zato moramo suhe odpadke iz gozdov stalno odstranjevati in tudi sicer gozdove sistematično čistiti, ker je to zelo pomemben požarno preventivni ukrep v gozdovih.

Vzroki in karakteristike gozdnih požarov.

V gozdu lahko povzročijo požar najrazličnejši činitelji. Navadno delimo te činitelje v dve skupini in sicer:

— prirodne sile kot povzročitelji požara

— človek kot povzročitelj požara

Med prirodne pojave, ki lahko povzročijo požar, štejemo v prvi vrsti strela. Pri nas so takšni požari sorazmerno redki. Večkrat pride do požara zaradi isker lokomotiv ali iz drugih podobnih vzrokov. Mnogo več požarov pa povzroči

človek, ki kuri ognje ali odvrže cigaretni ogorek ali kako drugače povzroči gozdni požar. V naseljih ob gozdovih so otroci najpogostejši povzročitelji požarov.

Razvoj požara v gozdovih se odlikuje z celo vrsto specifičnosti. Z drugimi besedami lahko rečemo, da se lahko požar v gozdovih razvija na različne načine. Po načinu razvoja požara v gozdovih delimo požare na tri velike skupine:

— Požari v drevesnih krošnjah. Ti požari so pogostejši pri iglavcih, največkrat nastanejo kot posledica širjenja talnega požara.

— Kombinirani požari. Pri teh požarih gorijo istočasno krošnje in debela dreves.

— Izolirani gozdni požari. To je požar enega samega drevesa, ki ga največkrat povzroči strela.

Iz navedene klasifikacije lahko razberemo tudi težave, ki redno nastajajo pri gašenju gozdnih požarov.

Požarno varnostni ukrepi imajo zato v gozdovih zelo velik pomen.

Preventivni ukrepi za požarno varnost gozdov.

Pri požarnem varstvu gozdov razlikujemo dve vrsti požarno preventivnih ukrepov:

— preventivne ukrepe za preprečevanje nastalih požarov,

— operativno-preventivne ukrepe za preprečevanje širjenja že nastalih gozdnih požarov.

V prvo vrsto ukrepov štejemo tiste, s katerimi odstranjujemo posamezne vrste vzrokov, ki utegnejo povzročiti požar. To so zlasti nepazljivost, otroška igra, iskre, žerjavica lokomotiv, odprt ogenj ipd.

Izpolnjevanje teh ukrepov je regulirano z ustreznimi požarnovarnostnimi predpisi. Dobro je, če gozdno gospodarska organizacija namesti opozorilne table na nevarnejših mestih. Te table naj bodo velike

in naj slikovito ponazarjajo nevarnost požara.

Pri zaščiti gozdov pred požari ima zelo pomembno vlogo organizacija požarnega varstva gozdov. V tej zvezi sta izredno pomembna opazovanje in stalna kontrola gozdov v kritičnih časovnih obdobjih. Če požar v gozdu pravočasno odkrijemo, ga lahko z dobro organizirano gasilsko akcijo brez težav pogasimo.

V kritičnem obdobju je zelo pomemben požarno-varnostni ukrep, če formiramo na ogroženih mestih gasilske ekipe z ustrežno opremo. Te gasilske ekipe morajo začeti z gašenjem takoj ko opazijo nastali požar. Poleg tega je njihova naloga tudi kontrola gozdnega predela glede izpolnjevanja požarnovarnostnih ukrepov in odstranjevanja požarnih nevarnosti povsod tam, kjer se pojavijo. To vprašanje je potrebno reševati na različne načine, odvisno od materialnih možnosti, opreme, komunikacij, prirodnih pogojev, izvirov vode itd.

R. F.

OD TU IN TAM

— Število organizacij ZK na vasi v Jugoslaviji se je od 1958. leta do letos znižalo od 15.097 na 5.112, število članov kmetov pa od 110.417 na 76.328.

— »Jugoexport« uvaža iz socialističnih držav razne vrste salam kot intervencijski uvoz. Čudno je le to, da uvožene salame prodajajo dražje kot domače.

(Nadaljevanje z 8. strani)

— Izvršena redčenja so imela bolj »prebiralni« kot »selektivni« značaj, kar je delovalo slabo na kvaliteto sestojev in njihovo proizvodno zmogljivost.

— Sečni etat se je črpal v glavnem s prebiranjem in redčenjem. Obnove se praviloma niso izvajale, čeravno so nekateri sestoji zreli za sečnje.

— Zaradi velike prostorne raztrešenosti in razparceliranosti nimajo naši gozdovi lastnega cestnega omrežja in so odvisni od tujih (kmečkih) gozdnih poti in cest. Takšno stanje deluje na gospodarjenje z gozdovi v smeri ekstenzivnosti, oziroma povzroča previsoke proizvodne stroške, ako se izvaja kljub temu načelo intenzivnosti.

Tudi gradnja lastnih gozdnih cest in poti je iz opisanih razlogov praviloma zelo omejena in bo možna le v štirih do petih večjih gozdnih predelih.

Po ureditvenem načrtu je v razdobju 1967–1976 predvidena gradnja gozdnih vlak in poti v dolžino 13,3 km v vrednosti 133.000 din oziroma letno 1.33 km v vrednosti 13.300 din.

Kot že omenjeno, je razvidno, da DE Gozdarstvo nima lastnega cestnega omrežja in da nima tudi nobenih pogojev za njegovo izgradnjo. Zaradi zaostalosti v gozdnih komunikacijah ni mogoče izkoristiti »biološki sečni etat«, to je 29.598 bruto m³ iglavcev in listavcev, če se nekateri gozdovi ne odprejo, temveč je možno izkoristiti le njegov »ekonomski del« sečnega 10-letnega etata, to je 25.239 bruto m³ iglavcev in listavcev, ki je za 4.359 bruto m³ (14,7 %) manjši.

Ker ni cilj gospodarjenja z gozdovi, da se sprijazni z obstoječim stanjem, temveč, da gospodarjenje z gozdovi intenzivira in čimbolj izkoristi proizvodne zmogljivosti sestojev in gozdnih zemljišč, moramo stremeti za tem, da z ustreznimi ukrepi dosežemo realizacijo »biološkega« etata sečnje.

V ta namen pride pri DE Gozdarstvu v poštev gradnja le najbolj cenenih gozdnih vlak in neutrjenih gozdnih poti.

Razumljivo je, da majhne in zelo raztrešene sečnje ne preneajo gradnje dragih utrjenih cest. Z izgradnjo vlak in neutrjenih gozdnih poti bo mogoče ravno tako pravočasno spraviti do kamionskih ali traktorskih cest manjše količine lesa ob upoštevanju vsake kratkotrajne in ugodne zimske prevozne razmere.

Orientacijski rentabilitetni račun za izgradnjo vseh potrebnih vlak in gozdnih poti izgleda takole:

a) Stroški gradnje: 13,3 km × 10.000 din/km = 133.000 din ali pa po 1 m ³ povečanega etata sečnje (4.359 bruto m ³) =	30.50 din
b) Letni stroški vzdrževanja 1.000 din/km ali 1 m ³ povečanega etata (13.300 din : 4.359 m ³ =	3.05 din
Skupni stroški za 1 bruto m ³	33.55 din
c) Proizvodni stroški po izgradnji vlak in poti:	
En par konj poprečno izvleče sedaj v 8 urah 1,6 m ³ neto sortimentov; če stane 8 ur dela par konjev z voznikom 120 din, znaša strošek ročnega spravila do kamionske ceste danes za 1 m ³ 75.00 din; po izgradnji bo narastel učinek na 5 m ³ ; strošek pa bo padel za 1 m ³ na 24 din, oziroma bo znašal prihranek za 1 m ³ = 51.00 din/neto m ³ , ali za bruto m ³ 58.70 din.	
č) Prihranek na proizvodnih stroških =	58.70 din
d) Ekonomski učinek za 1 m ³ povečanega etata	25.15 din

Izgradnja 13,3 km vlak in gozdnih poti je ekonomsko utemeljena in omogoča podjetju povečanje sečnje gozdov za 4.359 bruto m³ v desetih letih, istočasno pa zagotavlja znižanje lastne cene za 25.15 din.

Orientacijski rentabilitetni račun je izdelan s predpostavko, da bo trajala amortizacijska doba 10 do 12 let.

Upravnik
Ogris Lovrenc

LUKNJAČ IN LUKNJANJE KARTIC

Do sedaj še ne poznamo nprave, ki bi bila sposobna čitati in obdelovati ročno pisane podatke in to točno, popolno ter ob komercialno znosnih stroških. Zato trenutno v praksi pri visokomehanizirani obdelavi podatkov še vedno prevladuje luknjanje izvernih podatkov v luknjane kartice.

— številčni (numerični) luknjači in

— abecedno-številčni (alfanumerični) luknjači.

Številčni luknjači so sposobni luknjati samo številčne podatke,

— abecedno-številčni pa številčne in abecedne znake.

Luknjanje na luknjaču je po-

komerno s pomikanjem vozička stroja z desne proti levi. Luknjač po drugi strani luknja znak za znakom v kartico standardne velikosti enakomerno s pomikanjem kartice z desne proti levi strani.

Taster luknjača je v nasprotju od tasterja pisalnega stroja prilagojen tako, da lahko operator pri luknjanju številčnih podatkov uporablja le desno roko. Medtem, ko so pri pisalnem stroju številčne tipke razmeščen vodoravno ob vrhu tasterja, so pri luknjaču razmeščene druga ob drugi na področju desne roke.

Pri luknjanju kartic je treba prazne kartice vložiti v poseben »Dovodni predal«, ki se nahaja na desni strani luknjača. V dovodni predal je mogoče naenkrat vložiti okoli 500 kartic. Da bi se prazna kartica pomikala iz vodnega predala v luknjalni položaj je treba pritisniti posebno tipko FEED. S

naloga je luknjanje kartic ob pritiskanju na tipke tasterja.

Ko se kartica na svoji poti skozi luknjač premakne skozi luknjalni položaj z zadnjim, to je je v primeru IBM kartice z 80. stolpcem, pride v čitalni položaj (čitalno postajo). Ta čas se naslednja kartica že pomika v luknjalni položaj. Od tega trenutka dalje se obe kartici pomikata sinhronizirano. Istčasnost pomikanje ene kartice skozi čitalni položaj in druge kartice skozi luknjalni položaj omogoča na luknjaču takoimenu novano dupliciranje kartic. Dupliciranje kartic na luknjaču pomeni prenašanje podatkov iz kartice, ki se nahaja v čitalnem položaju, v kartico, ki se nahaja v luknjalnem položaju. Dupliciranje sproži pritisk na tipko luknjača »DUP«. Pritisk na tipko mora trajati toliko časa, da poteče dupliciranje željenega števila stolpičnih podatkov. Če želimo na primer

Glavni direktor Križnik Veljko, dipl. inž. agr., je ob otvoritvi oddelka za EOP pozdravil goste in sodelavce ter povdaru veliko korist tega oddelka za tekoče poslovanje

Luknjanje izvernih podatkov poteka s pomočjo strojev, ki se imenujejo luknjači. Izjema pri tem nastopa le v primeru uporabe »marksensing« oziroma »optical-scanning« postopka. Luknjanje i izvernih podatkov lahko poteka:

— iz klasičnega izvirnega dokumenta v luknjano kartico ali

— v primeru dokumentne luknjane kartice neposredno v luknjano kartico, na kateri so ročno izpisani izvorni podatki.

Obstojata dve vrsti luknjačev:

dobno pisanju na električnem pisalnem stroju. Oba stroja imata namreč taster, ki vsebuje številčne, abecedne in posebne znake. Pri luknjanju podatkov je treba operatorju samo pritisniti ustrezne tipke tasterja. Pritisk na določeno tipko tasterja povzroči luknjanje znaka, ki ga ta tipka vsebuje. Druga podobnost med luknjačem in električnim pisalnim strojem je v tem, da obe napravi pišeta po en znak naenkrat. Pisalni stroj piše znak za znakom na list papirja ena-

Na verificirki levo dela Grušovnik Marija, poleg nje pa na luknjalniku Burazer Nežika

prvim pritiskom na tipko FEED pade prva prazna kartica iz dovodnega predala na kartično posteljico. Z drugim pritiskom na tipko FEED pade na kartično posteljico druga prazna kartica, prva pa se s prvim stolpcem pomakne v luknjalni položaj. Sedaj lahko operator začne luknjati kartico z ustreznim pritiskanjem na tipke tasterja.

Posamezne kartice je mogoče vlagati v luknjalni položaj tudi ročno s pritiskom na tipko REG. Pri tem pride kartica s prvim stolpcem v luknjalni položaj. Ta metoda je uporabna, ko je treba luknjati samo eno ali samo nekaj kartic.

Luknjalni del luknjača (luknjalna postaja) ima vgrajenih dvanajst luknjalnih rezil, ki so postavljena vertikalno. Njihova

duplicirati stolpce od 1 do 15 iz kartice v čitalnem položaju na kartico v luknjalnem položaju, mora operator luknjača toliko časa neprekinjeno pritisniti na tipko »DUP«, dokler posebni indikator stolpcev, s katerim je opremljen luknjač, ne pride na stolpec 15.

Dupliciranje podatkov iz ene kartice na drugo s pomočjo luknjača je primerno le takrat, kadar gre za drupliciranje omejenega števila stolpcev na omejenem številu kartic. Za množično dupliciranje ali reproduciranje z ene kartice na več drugih kartic je predviden poseben stroj, ki se imenuje reproducen.

Ko se zadnji stolpec pomakne iz čitalnega položaja, se kartica premakne vodoravno dokler ne leži nasproti odlagal-

Stajner Verica za luknjalnim strojem

nega predala. V tem trenutku se kartica obrne z robom 9 navzgor v odlagalni predal. Odlagalni predal je nameščen na levi strani luknjača in lahko sprejme približno 500 kartic.

Luknjač je mogoče tudi »programirati« za avtomatično opravljanje določenih rutinskih poslov. Na ta način se poskuša čim bolj zmanjšati ročno delo na luknjaču, ki bi ga moral drugače opraviti operator. Avtomatični potek posameznih operacij na luknjaču upravlja posebna naprava, ki jo lahko imenujemo »programska kontrolna enota«. S pomočjo te enote je mogoče avtomatično opravljati dupliciranje, preskovanje stolpcev, ki jih ne luk-

VERIFICIRKA IN PREVERJANJE PRAVLNOSTI LUKNJANJA KARTIC

Kljub izkušnjam operatorja je vedno možno, da se v toku rutinskega luknjanja kartic zmoti. Da bi povečali zanesljivost pravega luknjanja kartic, je treba vsako luknjano kartico preveriti na posebni napravi, ki se imenuje verificirka.

Verificirka je podobna luknjaču, vendar njena funkcija ni luknjanje kartic ampak preverjanje pravilnosti luknjanja kartic. Zato tudi nima luknjanih rezil (nožev) ampak naprave za otipavanje luknjic.

Operator na verificirki vloga

rater na verificirki enako kot prej operator na luknjaču vtipa na taster verificirke podatke iz izvernih dokumentov in sicer iz istih izvernih dokumentov, na podlagi katerih je prej na luknjaču luknjal podatke v kartice. Ko operator na verificirki vtipkava podatke, posebna foto celica kontrolira luknjice. Če se luknjice ne nahajajo tam, kjer bi se morale pojaviti, pomeni to, da ne ponazarjajo pravega podatka. Verificirka to ugotovi in pokaže tako, da za vsak nepravilno vluknjan podatek napravi zarezo na vrhu vsakega nepravilno luknjanega stolpca. Če so podatki na kartici pravilno luknjeni, potem verificirka to naznači z zarezo na desnem robu kartice nasproti vrstice 1.

Napačno luknjane kartice je treba nato ponovno luknjati in verificirati. Na ta način dobimo z veliko verjetnostjo pravilno luknjane podatke, kar je važno za njihovo nadaljno obdelavo. Ceneje je opravljati verificiranje podatkov na tej stopnji, kot popravljati napake kasneje.

SORTIRKA IBM 084

Do sedaj smo opisovali luknjalne postopke, s katerimi poteka priprava podatkov za vstop v nadaljnje faze obdelave. V tem poglavju pa bomo spoznali različne načine razvrščanja luknjanjih vhodnih podatkov in priprave, ki služijo za razvrščanje. Razvrščanje podatkov je zopet ena izmed prehodnih stopenj obdelave podatkov, ki služi za nadaljnje faze in končno fazo obdelave podatkov.

Na splošno rečeno je v začetku večina podatkov na luknjanih kartonih razvrščena tako, kot so kartice nastajale. Luknjanje podatkov v luknjane kartice običajno poteka v istem

vrstnem redu, kot prihaja izvirna dokumentacija v luknjalnico. Ko so podatki vluknjeni v kartici, zahteva nadaljnje razvrščanje teh podatkov.

Razvrščanje lahko opredelimo kot postopek, v katerem poteka spravljanje luknjanjih kartic v določen vrstni red po določenem kriteriju. Poznamo tri vrste razvrščanja:

- sortiranje,
- grupiranje in
- selekcioniranje.

Sortiranje je razvrščanje številčnih ali abecednih podatkov v rastoči ali padajoči vrstni red. Pogostejše se uporablja sortiranje po rastočem vrstnem redu.

Grupiranje je razvrščanje množice podatkov v odgovarjajoče skupine pri čemer vsi podatki razvrščeni v določeno skupino ustrezajo določenemu kriteriju.

Sortiranje poteka na posebnem stroju luknjanjih kartic, ki se imenuje sortirka. Ta stroj je nujno potreben za obdelavo podatkov na strojih luknjanjih kartic. Vse današnje sortirke delajo na podoben način. Glavna razlika med njimi so pred-

— Konec lanskega leta je bilo v Jugoslaviji 560.535 osebnih vozil, v Sloveniji od tega 122.279. V Ljubljani pride en avtomobil na 7 prebivalcev, v občinah Kranj in N. Gorica na 10, v občini Celje na 11, v Velenju na 13, Zalcu na 18, Ptuj na 28 in v občini Lenart, ki ima 291 avtomobilov, pa pride le 59 prebivalcev na en avtomobil.

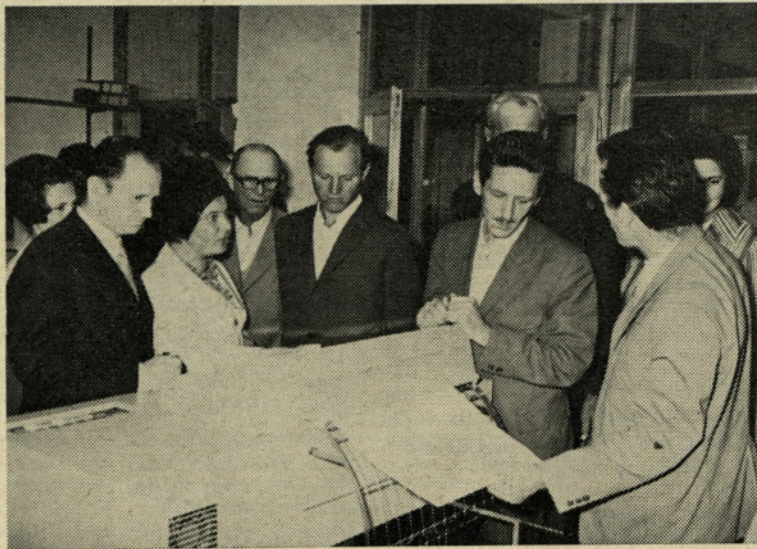

Skupina gostov si ob otvoritvi oddelka za elektronsko obdelavo podatkov (EOP) ogleduje elektronski računalnik IBM 360-20 pod strokovnim vodstvom Holobar Vojka, vodjo tega oddelka

njamo in prestavljanje tipke za številčno oziroma abecedno luknjanje. Da bi programsko kontrolno enoto pripravili za te funkcije je treba izluknjati posebno programsko kartico. Na tej kartici s primernimi luknjalnimi kodami povemo stroju, kaj mora narediti ter kdaj in kje naj začne izvrševati programirane operacije. Ta programska kartica je ovita okoli posebnega bobna in vstavljena v programsko kontrolno enoto. Avtomatično opravljanje posameznih operacij na luknjaču vsekakor pospeši luknjanje in zmanjša možnost napak.

Storilnost luknjača je odvisna v glavnem od osebe, ki dela na luknjaču (operator na luknjaču). Doseči je mogoče od 7.000 do 14.000 udarcev na uro. Število udarcev je seveda odvisno tudi od značaja podatkov, kakovosti plana kartic, primernosti izvirne dokumentacije, načina luknjanja, števila vnešenih znakov na posamezno kartico in tako dalje.

nepreverjene kartice v dovodni predel verificirke, ki se enako kot pri luknjaču nahaja na zgornji desni strani. Nato ope-

Udeleženci 9. seje sveta DE Kooperacija so izkoristili odmor in si ob otvoritvi 20. junija ogledali oddelek za EOP.

vsem v hitrosti sortiranja, metodi izdajanja in primernosti upravljanja. Hitrosti posameznih sortirk znašajo 650, 1000 in 2000 po enem številčnem stolpcu sortiranih kartic v minuti. Naša sortirka sortira 2000 kartic v minuti ali 120.000 kartic na uro.

Sortirka IBM 084 ima 13 žepov, v katere padajo sortirane luknjalne kartice. Ti žepi potekajo od leve proti desni v naslednjem zaporedju:

9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0, 11, 12 in R (Reject). »REJECT« žep običajno sprejema kartice, ki vsebujejo poškodovan znak v stolpcu, po katerem poteka sortiranje ali pa kartice, ki ne pripadajo nobenemu od ostalih 12 žepov, ker imajo dotični stolpec prazen. Ostalih 12 žepov je prilagojenih obliki luknjane kartice in služijo za številčna in abecedna sortiranja. Žepi od 0 do 3 služijo za številčno sortiranje, žepi 12, 11 in 0 pa v kombinaciji z žepi od 1 do 9 za abecedno sortiranje.

V. H.

Kooperanti — napredni živinorejci s Kozjanskega so bili na ogledih pri savinjskih živinorejcih.

Že v jutranjih urah sta pred upravo v Žalcu obstala poln kombi in še osebni avtomobil kooperantov s Kozjega in bližnje in daljnje okolice. Pričakal jih je naš uspešni tehnolog za živinorejo v kooperacijski proizvodnji dipl. inž. Tone Horvat. V zadnjem trenutku sem se jim pridružil še jaz.

Naš skupni prvi cilj je bil kooperant Jože Ribič v Latkovi vasi. Tu so si gostje ogledali grabež in urejanje dovznega dvorišča. Saj bo dvorišče skoraj urejeno tako, da bo grabež

Koristne izkušnje

nakladal gnoj z novega gnojščica, ob steni pa bo dovoz za krmo, ki jo bo grabež razkladal in nosil na duševalno napravo. Mnogi izmed naših novih kooperantov se niso mogli načuditi preprostosti in učinkovitosti dosuševalne naprave. Ing. Horvat je obširno odgovarjal na vprašanja o grabežu in njega prednosti pred puhalnikom. Saj je slednji prepočasen za hitro spravilo krme, še posebej ovele, in le enostransko uporaben. Z grabežem pa lahko

poleg že omenjenega nakladanja gnoja in razkladanja krme, krmo tudi prevažamo po seniku ali skednju do krmilne odprtine ali pa z dosuševalne naprave tako, da naredimo prostor na njej za sušenje naslednje košnje.

Se jasnejšo in popolnejšo sliko o dosuševalni napravi so

Tu smo pili nov v maju stisnjen jabolčni.

Mimogrede smo si še ogledali nov hlev in živino Ivana Sirše v Taboru.

Udeleženci strokovne ekskurzije: ing. Valenčak Franc, vodja PE Kozje, Tovornik Marjan iz Zagorja, Senica Jože iz Buč, Loparnik Miha, Amon Leon, Tacer Hrabko, Kovačič Pepi — vsi iz Lesičnega, Božičnik Jaka, Reberšak Jože, Tisl Ivan, Ivanc Jože — vsi iz Buč in Lesnika Anton iz Kozjega so bili

SEZNAM ČASOPISOV IN STROKOVNIH REVIJ V PODJETJU

Domači časopisi in revije

1. Delo
2. Večer
3. Novi tednik
4. Kmečki glas
5. Delavska enotnost
6. Gospodarski vestnik
7. Gospodarstvo
8. Savremena praksa
9. Gospodarske informacije
10. Privredni pregled
11. Informator
12. Osiguranje in privreda
13. Devizno poslovanje
14. Bilten objasnjenja za primene propisa iz oblasti finansija
15. Glasnik SDK
16. Carinski pregled
17. Uradni list SFRJ
18. Uradni list SRS
19. Uradni vestnik
20. Zbirke propisa

— propisi o rad. odnosima
— privredni predpisi
— društveno pol. uredenje, uprava pravosodstvo

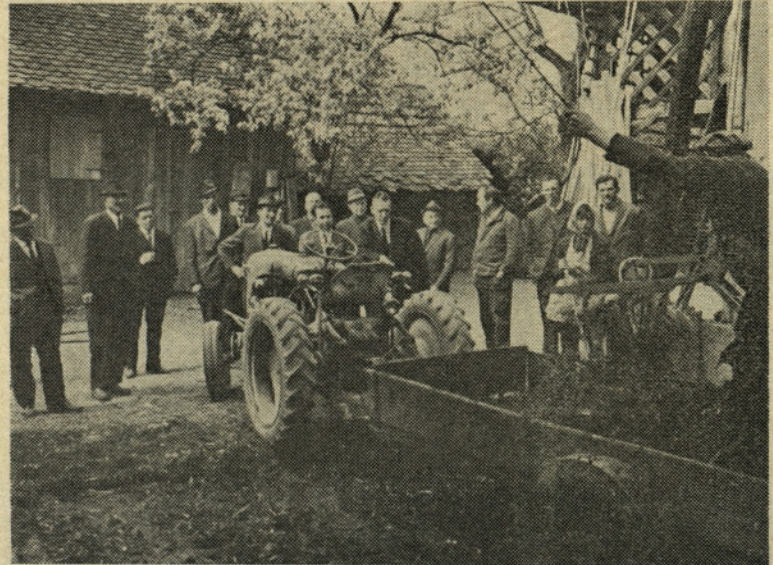
21. ING — register
22. (EKO — Teh. register), Ekonomsko tehnični register
23. OEP* — zbirka informatorjeva *(Organizacija i ekonomika poduzeća)
24. IPK* — informatorjeva zbirka *(Informatorov priručnik za kadrove)
25. Sistem
26. Moderna organizacija
27. Teorija in praksa
28. Planiranje in analiza poslovanja
29. Ekonomist
30. Ekonomika poljoprivrede
31. Produktivnost
32. Praksa-bilten za elektronsko obdelavo podatkov
33. Naše gospodarstvo
34. Ekonomska revija
35. Ekonomsko-tehnični pregled
36. Metode i tehnike organizacije
37. Bilten GIG

38. Sigurnost u pogonu
39. Delo in varnost
40. Odbrana iz zaštita
41. Naša obramba
42. Gasilski vestnik
43. Sodobno kmetijstvo
44. Bilten »Poljodobra«
45. Agrotehničar
46. Agronomski glasnik
47. Dokumentacija za tehnologijo in tehniku u poljoprivredi
48. Agrohemija
49. Peradarstvo
50. Glasnik — glasilo za zadružništvo
51. Hrana in ishrana
52. Arhiv poljoprivredne nauke
53. Hmeljar

Inozemske revije

1. Hopfen — Rundschau
2. Chmelarstvi
3. Mitteilungen der DLG
4. Landtechnik
5. L'informatore agrario
6. Feldwirtschaft
7. Der Tierzüchten
8. Dairy industrie
9. Molkerei Zeitung
10. Milchwissenschaft
11. Die Gartenbauwirtschaft mit Gartenbau — Nachrichten
12. Die neue Blumenbindekunst
13. Rheinische Monatschrift für Gemüse, Obst, Schnittblumen
14. Bunte Blumenwelt
15. Garten und Landschaft, München
16. Brauwerf
17. Le Pettit Journal du Brasseur
18. Neue Züricher Zeitung
19. Ernährungs — Umschau
20. Magazin der Grossküchen und Kantinen

Našteti časopisi in strokovne revije so na obratih — delovnih enotah ali v skupnih službah podjetja. Vse informacije dobite v kadrovskem centru podjetja.

Demonstracija nakladanja gnoja z grabežem pri Ribič Jožu v Latkovi vasi

gostje dobili pri Jožu Vodeniku v Dolenji vasi pri Preboldu. Gospodar jim je vso napravo temeljito opisal in tudi demonstriral sušenje. V lepo urejenem in z dobrimi molznicami polnem hlevu pa je še demonstriral molžo z molznim strojem Alfa-Laval.

Zivahna in plodna razprava se je nadaljevala še v Režavi kuhinji ob izdatni malici in ob kapljici, ki so jo za pokušino pripeljali gostje s seboj.

Ivan Terglav — po domače Matelan v Taboru, je ob našem prihodu montiral lesen transporter lastne izdelave za nakladanje gnoja na prikolico. Ta preprosta naprava, ki je vredna ogleda, transportira gnoj tako hitro, da ji trije komaj strežejo in prikolica je naekrat polna. Pri tem odpade težavno metanje gnoja.

Na skednju je vsled pospešene montaže dosuševalne naprave bilo vse križem. Saj ni čudno, košnja je pred vrati.

Montirajo tudi grabež, ki ga bodo podaljšali še nad gnoj tako, da bodo z njim opravljali vse Transporte.

Gostje so se navduševali tudi nad hlevskim transporterjem za gnoj, o katerem smo že pisali.

z ogledi zelo zadovoljni in kar presenečeni nad gostoljubnostjo res gostoljubnih kooperantov.

Kozjančani so vsakega kooperanta demonstratorja posebej povabili na Kozjansko, če ne prej, pa v jeseni, ko bo več šasa za izmenjavo izkušenj in nova kapljica.

Vy

Nov nasad na Mirošanu

POGODBE OBLIGACIJSKEGA PRAVA

V današnjem sestavku se hočemo dotakniti vprašanja, ki kljub določilom v Občnem državljskem zakoniku (ODZ) in ustreznim predpisom, ki veljajo sedaj, ostaja še vedno sporno oziroma ne dovolj obdelano. Dotakniti se namreč želimo vprašanj tako imenovane **DELOVRŠNE POGODBE**. To pogodbo poimenujemo tudi še z drugimi izrazi kot delovna, podjetniška, podjemniška, službena, mezdna ali pa pogodba o delu.

Ta pogodba je po svojem obstoju precej mlajšega datuma v primeru z ostalimi, do sedaj obravnavanimi pogodbami. Z bistveno hitrejšim razvojem produkcijskih sil in odnosov v že razvitejšem kapitalizmu koncem 18. stoletja in v prejšnjem stoletju se je kot posledica naprednejših tokov in potreb po vrednotenju dela kot osnove vsakršnega razvoja in njegovega nosilca-delavca pojavila tudi potreba po ustreznem pravnem urejevanju teh vprašanj.

Do tega razvoja so se za vsa vprašanja, ki jih sedaj združujemo v okvir te pogodbe, uporabljala določila kupne pogodbe, ali drugih pogodb, v kolikor so se določena vprašanja dotikala tudi teh. Vendar so slej ko prej ostajala vedno določena vprašanja odprta, ki jih tudi s sprejetjem določil o civilni delovni pogodbi ni bilo mogoče rešiti.

Pravila o delovrški pogodbi, takšna, kot jih še danes za določene potrebe še uporabljamo, so bila sprejeta šele s III. delno Novelo k ODZ iz leta 1917, ki je v določilih § 150 in naslednjih na novo uredila vpra-

šanja §§ 1151 do 1174 ODZ. Zanimivo je tudi to, da je novela že sama spremenila prejšnji naslov »Mezдна pogodba« in pričela uporabljati naziv poglavja kot Poglavja »O pogodbah glede službovanja«.

Vendar se vprašanja tudi s to Novelo niso dala rešiti zadovoljivo, ker je okvir ostal na osnovi civilnopravnega urejevanja teh vprašanj, ki pa ni mogel rešiti tistih vprašanj, ki nastajajo iz dela in po delu samem — vprašanja medsebojnih delovnih odnosov.

Z razvojem socialne zakonodaje, posebno pa z določili XII. poglavja Versailleske mirovne pogodbe so bile dane osnove za razvoj delovnega prava, v tej zvezi pa tudi za urejevanje vseh vprašanj, ki jih je prej urejevala delovrška pogodba. Tako je delovrška pogodba v tem delu izgubila v vseh modernih zakonodajah na svojem pomenu, ostala je samo kot izjema pri urejevanju določenih vprašanj iz dela, v kolikor je to dopustno po določilih Temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Svoje mesto je obdržala še na področju civilnega urejanja vprašanj, ko se stranki dogovorita za opravilo določenega dela ali posla, ki ga ena opravi po naročilu druge.

Glede na pestrost tovrstne problematike in medsebojne povezave je bilo odločiti, da podamo primerjalni dokaz čiste delovršne pogodbe v smislu pravnih pravil biv. ODZ in tistih določil TZDR, ki ta vprašanja urejujejo pri nas.

Kot službena pogodba in pogodba o delu se šteje tista pogodba, ko se kdo zaveže drugemu za službovanje za določen

čas oziroma kadar kdo prevzame izvršitev dela za drugega za dogovorjeno plačilo. V kolikor pa bi se v takem primeru stranki dogovorili, da ena drugi skrbi za določene njene posele, ne moremo govoriti o pogodbi o delu, temveč o pooblastilni pogodbi. Bistveno pri obeh oblikah je to, da mora biti plačilo posebej dogovorjeno, prav tako pa eventualna brezplačnost, ker se v nasprotnem smatra, da je pogodba odplačan posel.

Pravilo je, da mora oseba, ki se je zavezala delo opraviti, to delo opraviti sama in opravila ne more prenesti na drugega, razen na svojega spolnitvenega pomočnika.

V kolikor ni ničesar posebej določenega, je podjetnik upravičen do plačila šele po opravljenem delu. Stranki pa se lahko dogovorita tudi za drugačne oblike poravnavanja plačil, v krajših mesečnih ali celo tedenskih rokih. Plačilo za opravljeno delo je lahko dogovorjeno tudi po komadih stvari ali opravi, ki so bili predmet te pogodbe.

Če je predmet pogodbe opravljanje del, ki je vezano na določeno proizvodnjo, lahko službojemnik zahteva tudi določen, primeren predujem.

Ker službena pogodba ni predmet teh razpravljanj, se bomo nadalje zadržali samo na določilih pogodbe o delu.

Posebno določilo, nanašajoč se na delo o delovrški pogodbi, je to, da v kolikor mora naročnik dati stvarino za izgotovitev, je treba tako pogodbo v dvomu šteti za pogodbo o delu, v nasprotnem primeru pa za kupno pogodbo.

Obveznosti strank po tej pogodbi:

Prevzemnik del odgovarja naročniku za hibe, vendar za takšne, ki so bistvene, zaradi česar je izdelek neraben. Prav tako lahko naročnik odstopi do pogodbe, v kolikor gre za hibe, ki nasprotujejo izrečenemu naročilu v pogodbi. V kolikor pa ne gre za bistvene hibe lahko naročnik zahteva popravilo napak na račun podjetnika, ali za sorazmerno zmanjšanje plačila.

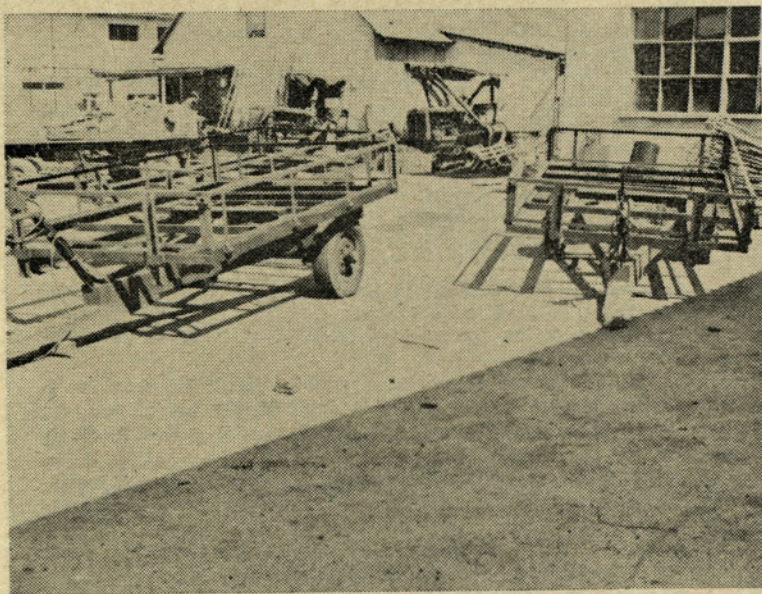
V kolikor je podjetnik pri opravljanju del v zamudi, pa je zamudo zakrivil naročnik, gre podjetniku vseeno plačilo. Če je sodelovanje naročnika nujen in odločujoč pogoj za izvršitev naročila, pa da naročnik ne sodeluje, mu podjetnik lahko stavi primeren rok za sodelovanje z izjavo, da velja pogodba za razveljavljeno, ako rok poteče brezuspešno.

Podjetnik ni upravičen do plačila, če se izdelek uniči preden je bil prevzet, to velja isto, če gre za naključno uničenje do plačila, če izdelek spodleti zaradi očitno nesposobnega gradiva, ki ga je dal naročnik ali zaradi očitno napačnih navodil naročnika, če naročnika ni svaril. V takem primeru je celo še odgovoren za škodo.

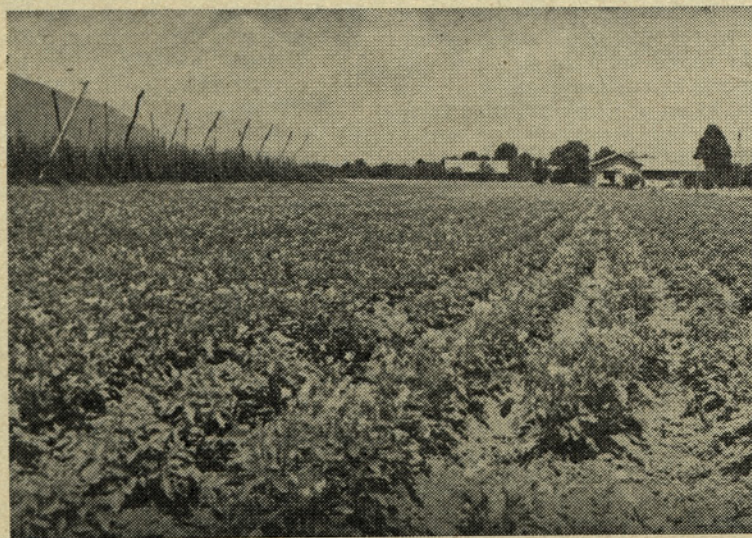
Kot za vse obligacijske pogodbe, velja tudi za delovršno, da redko srečamo čiste tipe, saj so v vseh pogodbah navzoči tudi elementi drugih pogodb.

Temeljni zakon o delovnih razmerjih v 139. členu določa, da za opravila iz 138. člena skleneta delavec in delovna organizacija pogodbo. S tako po-

(Nadaljevanje na 14. strani)

Za potrebe kooperantov prirejene prikolice čakajo na dodelavo na Strojni postaji

Po temeljitem škropljenju in po zadnjem dežju so letos izredno močno napadena krompirišča po koloradskem hrošču zaživela in bujno vzcvetela

Pospeševalec kooperacijske proizvodnje iz Pristave tovariš Drofenik Stanko naju je z upravnikom Liliša Alojzom, inž. agronomije, popeljal v Vonarje k Črnoša Jožu. Le-ta pita za nas 73 prašičev. Stanko pravi, da ima na območju Zibike, Kristan vrha in Pristave v pitanju 318 prašičev, nad 300 bikov in 8000 brojlerjev. Na sliki: Drofenik Stanko in pitalec Črnoša Jože ob vodnjaku iz katerega nosijo vodo prašičem v hlev. Upamo, da se jim bo uresničila želja.

Napeljati nameravajo vodo v hlev in montirati črpalko

Novi Sad — »Poljoprivrednik«, list za kmetovalce piše, da je kmetijsko posestvo Zabalj sklenilo pogodbo za prodajo 2500 ton stročjega fižola, 1200 ton kumar, 6000 ton paradiznika itd. Med podjetji — kupci iz države ne omenjajo slovenskih. Njim se ne mudi

sklepati pogodb. Dalj bodo čakali, višje bodo cene in višji bo dohodek, ki jim ga jamči marža v odstotkih.

Dew Delhi — Kakor poročajo, je uspelo sodelavki indijskega kmetijskega inštituta vzgajati s križanjem vrtnico čokoladne barve.

(Nadaljevanje s 13. strani)
godbo se vzpostavi med delavcem in delovno organizacijo civilno-pravno razmerje.

V 138. členu pa zakon pravi, da se ne šteje za delovno razmerje opravljanje nalog ali dela, ki po svoji naravi niso take, da bi bilo v delovni organizaciji potrebno zanje delovno mesto. Take naloge so občasne ali začasne narave in ne trajajo dlje kot 30 dni v koledarskem letu.

Rok 30 dni je sicer s tem zakonom določen in ga ni mogoče spreminjati, lahko pa je z republiškim predpisom določeno drugače za posamezne panoge ali dejavnosti, za katere se sklepa delovna pogodba.

Za vsako delovno organizacijo, ki ima namen za posamezno opravila sklepati delovne pogodbe, ali pa ima takšna pravila, je obvezno, da to materijo uredi v svojem statutu. Ker je tu določba zakona jasna, delovna organizacija teh vprašanj ne more urediti drug-

je kot v statutu in bi vsako urejanje izven statuta, se pravi, v drugih splošnih aktih imelo za posledico nezakonitost oziroma neustavnost takšnih določb, ničnost vseh na taki osnovi sklenjenih pogodb, odškodninsko odgovornost nasproti drugi strani in eventualni pregon zaradi gospodarskega prestopka.

Glede na to, da so določila TZDR o delovni pogodbi zelo skopa, in da ni govora niti o elementih take pogodbe, o načinu sklenitve in še o drugih vprašanjih, se praksa nagiba k temu, ali da se to uredi s statutom delovne organizacije ali da se uporabljajo določila ODZ od §§ 1151 do 1174, kot so zgoraj opisana. V dvomu pri odločanju o sporu pred sodiščem bo sodišče vsekakor presojalo kako so ta vprašanja urejena s statutom glede dopustnosti sklepanja teh pogodb v zvezi s členom 138, glede vsega ostalega pa bo uporabilo določila biv. ODZ.

KMETIJSKI KOMBINAT ŽALEC
razpisuje naslednje

Javne dražbe

1. Štiri etažne zgradbe, tipske sušilnice, ki stoje ob cesti v zahodnem delu naselja Rogaška Slatina na parc. št. 29/1 k. o. Rogaška Slatina.

Izklicna cena gradbenega objekta je 320.000 din in zemljišča 15 za m².

Zgradba je primerna za skladiščne prostore ali za preureditev v stanovanjski blok.

Dražba bo dne 24. 7. 1970 ob 9. uri na kraju samem pri sušilnici v Rogaški Slatini.

2. Vikend parcel (hrib Dominik) parc. št. 35/1, 35/2, 35/3, 35/4, 25/2 k. o. Založje.

Izklicna cena za m² parcele (višinski del) znaša 12 din, dočim je za nižinski del hriba 6 din za m². Cena zemljišča, ki je potrebno za dostop na parcelo, znaša 2 din m².

Dražba bo dne 21. 7. 1970 ob 9. uri na parcelah. Lego in velikost parcele lahko interesent izbira. Na licu mesta bo tudi geometer, ki bo parcelo kupcu takoj zamejčil.

3. Nepremičnin na parceli št. 113 stavbišče k. o. Male Braslovče, ki obsegajo: objekte žage, kovačnice in turbinski objekti s turbino, jezovna naprava in zemljišče 1056 m².

Izklicna cena celotnih navedenih nepremičnin znaša 104.500 din.

Dražba bo dne 20. 7. 1970 ob 8. uri v pisarni prodajalca v Žalcu soba št. 21/2.

Žaga (Miklavžin) je bila zgrajena leta 1958 in je v dobrem stanju.

4. Stanovanjske hiše v Vojniku št. 185 s funkcionalnim zemljiščem.

Hiša je pritlična, obsega kuhinjo, štiri sobe, vežo, stranišče, stopnišče in prostor predviden za kopalnico.

V hiši sta električna napeljava in vodovod.

Izklicna cena stanovanjske hiše je 40.000 din in funkcionalnega zemljišča je 12 din za m².

Dražba bo dne 15. 7. 1970 ob 8. uri na kraju samem pri hiši v Vojniku št. 185.

5. Naslednjih stavbnih parcel:

a) parc. št. 29/5 travnik v zimeri 771 m² k. o. Rogaška Slatina.

Izklicna cena je 15 din za m².

Dražba bo dne 24. 7. 1970 ob 10. uri na parc. v Rogaški Slatini.

b) parc. št. 151/6 travnik 855 m² k. o. Šmarje.

Izklicna cena je 13 din za m².

Dražba bo 24. 7. 1970 ob 7.30 v pisarni DE Kmetijstvo Šmarje, Šmarje.

c) parc. št. 994/4 pašnik v izmeri 672 m² k. o. Janž

— parc. št. 994/5 pašnik v izmeri 519 m² in 993/2 pašnik v izmeri 103 m²;

— parc. št. 994/2 pašnik v izmeri 630 m²;

— parc. št. 994/3 pašnik v izmeri 813 m².

Vse parcele navedene pod c) so v k. o. Janž — Radlje ob Dravi.

d) parc. št. 99/3 travnik v izmeri 417 m² k. o. Marenberk — zunanj trg — Radlje ob Dravi.

Izklicna cena za parcele navedene pod c) in d) je 6 din za m².

Dražba za parcele navedene pod c) in d) bo dne 24. 7. 1970. Ob 8. uri bo za parcele pod c) in ob 10. uri za parcele pod d) v pisarni DE Kmetijstvo Radlje ob Dravi v Radljah ob Dravi.

Pri nakupu stavbnih parcel imajo zaposleni pri Kmetijskem kombinatu Žalec predkupno pravico in določene ugodnosti.

Kupci so dolžni razen kupnine plačati vse stroške v zvezi s kupno pogodbo in eventualni prometni davek.

Podrobnejše informacije lahko dobijo interesenti na upravi Kmetijskega kombinata Žalec, soba št. 21/2 v Žalcu.

TRNJEVA POT ŽIVLJENJA

5. nadaljevanje

Konec

Hudovala se je sama nad seboj, da le mora biti tako raztresena in premišluje vse mogoče stvari, namesto, da bi molila.

Ob pesmi: »Daj mi mir in tisto srečo, ki si jo pastirjem dal,« si je tako vroče zaželela miru tudi ona.

Ah, koliko je zapopadeno v tej eni sami besedi, »mir«.

Nekam potolažena in pomirjena je stopila domov.

Ne daleč od hiše sreča Globočnikovega Jurkota. — Vasoval je pri svojem dekletu ta čas, ko so bili drugi pri polnočnici. Dobre volje odgovori Lenko:

»Kako je bilo?« misleč na polnočnico.

»Lepo je bilo,« mu odgovori Lenka.

»Tudi meni je bilo lepo,« ji odvrne, zavriska in odide svojo pot.

Lenka urno stopi še teh par korakov proti domači hiši, ko se skoraj zaleti v moža.

»Sedaj pa vem pri kakšnih polnočnicah si bila!«

»Na, tu imaš!«

Z nečem topim jo je udaril po glavi, da se je zgrudila.

Ko je videl, da se ne zgane več, se je takoj streznil.

Odnesel jo je v hišo, slekel ter položil v posteljo, med tem, ko so drugi tiho spali...

Drugi dan, na Božič, se je raznesla po okolici vest, da je tamlada Jerebovka umrla.

»Zadela jo je kap,« so pripovedovali.

»Že nekaj časa sem ni bila taprava,« so se nekateri spomnili.

*

Sneg je medel, ko so med dolgim sprevodom nesli Lenko.

Za krsto je kobacalo po gazi vseh njenih šest otrok.

Bili so še premajhni, da bi popolnoma doumeli, da se danes za vedno poslavljajo od svoje mame.

Tu na pokopališču, kamor je včasih večkrat rada zahajala, bo zdaj ostala za vedno.

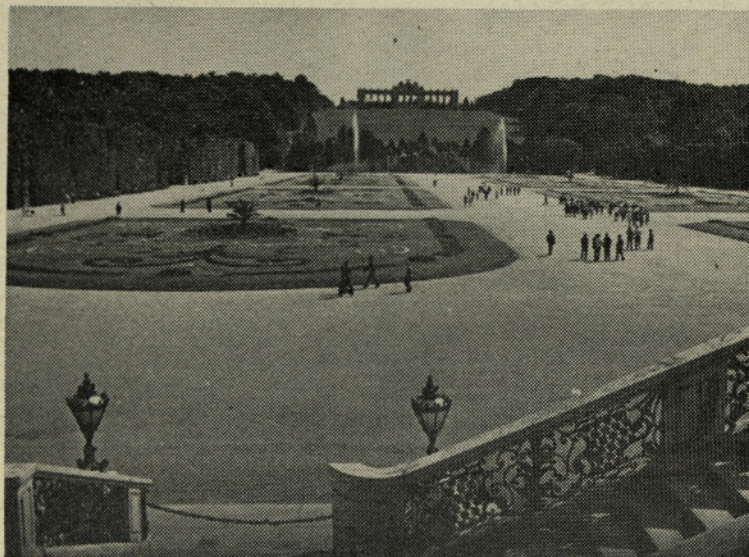
Iz njenih oči ne bo več solz.

V prejšnji dan izkopano jamo, je nasulo skoraj do polovice snega.

Tu na mehki, snežni blazini se bo odpočila.

Tu bo našla Lenka mir, ki si ga je tako želela.

SKUPINA ČLANOV SINDIKALNE PODRUŽNICE SKUPNIH SLUŽB SI JE NA TRIDNEVNEM IZLETU V JUNIJU OGLEDALA ZNAMENITOSTI DUNAJA, BRATISLAVE IN MADŽARSKE

Pogled na vrtove iz dvorca Schönbrunn

Prijetno smo se pogovarjali s češkimi cariniki na češko-madžarski meji

Čudovit je pogled s Citadele na Budimpešto

IZ OBČINSKE listnice

OBVESTILO

Oddelek za splošne zadeve in družbene službe Skupščine občine Žalec obvešča kolesarje, voznike vprežnih vozil in traktoriste, da je republiški prometni inšpektorat SRS izdal odločbo o prepovedi prometa za posamezne vrste vozil na cesti I/6 na odseku Dobrteša vas—Petrovče, pod naslednjimi pogoji:

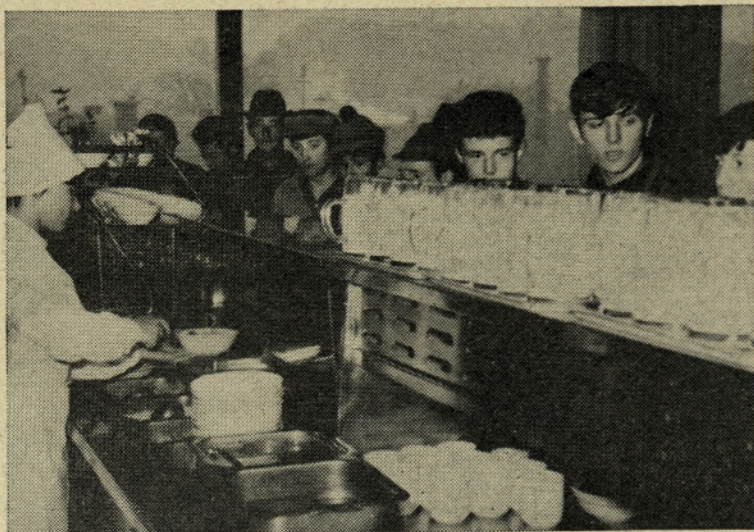
1. prepoved prometa na cesti I/6 je trajna in velja za kolesarje, vprege in traktorje od 1. 7. 1970 dalje, s tem, da se dovoli za navedene udeležence v prometu križanje ceste I/6 na naslednjih mestih:
 - odcep k železniški postaji Šempeter,
 - odcep k tovarni Aero Šempeter,
 - odcep k Podlogu — Šempeter
 - križišče v Gotovljah

2. promet kolesarjev, vpreg in traktorjev se preusmeri na južno stran ceste I/6, na krajevne ceste in poteka skozi naslednja naselja:

- a) Dobrteša vas—Šempeter—Roje—Vrbje—Žalec
- b) Žalec—Novo Celje—Dobriša vas—Petrovče

Z ozirom na naraščajoč promet in na nevzdržno stanje ter ogrožanje varnosti prometa je bila nujno potrebna preusmeritev kolesarjev, vprežnih vozil in traktorjev na krajevne ceste. Zaradi tega opozarjamo koristnike navedenih vozil, da z razumevanjem sprejmejo gornje obvestilo.

Oddelek za splošne zadeve
in družbene službe Skupščine
občine Žalec

Samopostrežna linija v samopostrežni restavraciji Celje

Ljudske napovedi

Štirideset dni bo še lepo, če je drugi dan julija lepo.

Ce Magdalena v dežju vedri, dolgo, slabo poletje preti.

Do prvega julija je letos darovalo kri 30 kmetov in 47 delavcev našega kombinata v Žalcu. Največji odziv je bil v Sempetru, Gomilskem in Braslovčah

Hmeljarji, priskrbite si pravočasno obiralce!

IZREKI

Hvali morje, a drži se kraja.

Dober sosed je boljši kot deset stricev.

UGANKE

Spređaj grizem, zadaj pikam, med čebelam rada zmikam.
(uso)

Za smek

MALI OGLAS

V nekem francoskem tedniku: »Kmet (42 let) se želi seznaniti z žensko, ki ima traktor. Cenjenim ponudbam priložite sliko sebe na traktorju...«

— V Ljubljani, na cesti v Rožno dolino, smo odprli novo mesnico in delikateso, ki bo služila potrebam prebivalstva tega dela Ljubljane.

OGLASA

Ugodno prodam stiskalnico za hmelj.

J. Petriček
Žalec, Celjska cesta 5

Zaradi bolezni dam v najem kovaško delavnico z vsem orodjem.

Cestnik Franc
Prebold

Obrtniška

— Žena možu: zob za zob, Peter! Če boš ti odpovedal službo Janezu, jo bom tudi jaz pomočnici Manici!

Sodnik: »Ali vzamete psovko nazaj?«

Obtoženec: »Trgovec sem in nimam navade, da bi nazaj jemal, izjemoma pa jo lahko zamenujam za drugo.«

FRANCU V SPOMIN

V petek 19. junija 1970 je zaradi zahrbtnosti bolezni prenehalo biti srce koope-ranta in družbenega delavca ŠVAJGER FRANCA iz Polzele.

Rojen je bil 14. 8. 1900 v Polzeli. Tegobe življenja je občutil že v rani mladosti. V Mariboru se je izučil mesarskega poklica. Kot mešar je bil tudi zaposlen med obema vojnama po raznih krajih. Po prihodu okupatorja se je v njem izkazala izredna rodoljubnost, zaradi katere so ga Nemci zaprli in je občutil trpljenje zaporov in taborišč. Po vrnitvi iz zaporov se je vključil v NOB, kjer je sodeloval kot aktiven bорец in v borbi sprejel vodilna in odgovorna mesta. Za nacionalno zvestost in požrtvovalnost je prejel odlikovanje za hrabrost in medaljo zasluge za narod.

Po osvoboditvi je pričel z aktivnim delom na Polzeli. Sprejel je odgovorne funkcije. Bil je predsednik občine Polzela in predsednik OF. Sodeloval je pri ustanovitvi Kmetijske zadruga Polzela in postal njen prvi predsednik. Njegova predanost in zvestost do človeka ter napredka v kmetijstvu sta mu nalagala še več odgovornega dela. Ker je

bil zvest svojemu poklicu, je sprejel delovno mesto poslovodje mesnic na Polzeli in je to delo opravljal do upokojitve. Po smrti svojega očeta je prevzel domače posestvo, ki ga je s pomočjo svoje družine skrbno obdeloval. Postal je vzoren gospodar in hmeljar.

Švajger Franc je bil s posestvom povezan vse svoje življenje. Delo je vedno opravljal prizadevno in z ljubeznijo, pa naj je bilo prijetno ali težko. Znal se je zavzeti za pravice.

V 70. letu starosti ga je bolezen iztrgala iz naših vrst. Na zadnji poti na polzelsko pokopališče mu je izkazalo spoštovanje mnogo ljudi. Od njega so se v imenu občanov poslovili govorniki in vse časti izkazali gasilci. Sedaj počiva v naročju domače zemlje. Ostal nam bo v trajnem spominu.

Poslovna enota
Polzela

Kmetija Grobin Antona je arondirana. Gospodarsko poslopje stoji tik nad Sotlo v Vonarjah. Za nas tu pitajo 30 prašičev, v hlevu pa še imajo 15 goved, pod skednjem pa nov traktor, kosilnico in prikolico

Hmeljar

»Hmeljar« izdaja delavski svet kombinata Ureja uredniški odbor: predsednik: Kač Karel; člani: Križnik Veljko, dipl. inž. agr., Zagar Marjan, dipl. inž. agr., Glinšek Slavko, dipl. inž. agr., Kronovšek Ivan. Urednica strokovne priloge Kač Miljeva, dipl. inž. agr. Glavni in odgovorni urednik Vybihal Villi, inž. agr. — Uredništvo je na KK Zalec. — Glasilo izhaja v 5.500 izvodih. — Letna naročnina 12. dinarjev. — Tisk in klišaji CETIS Celje.

1970/3

PRILOGA HMELJARJA

DOLINAR MILAN

KAKO PRIDELJUJEMO HMELJ V SLOVENIJI

PODATKI SO ZBRANI IZ ANKETNIH LISTOV

Inštitut za Hmeljarstvo v Žalcu vsako leto razpošlje med proizvajalce v Sloveniji od 350 do 400 anketnih listov. Proizvajalci, ki ga sprejemajo že več let, vedo kako izgleda anketni list, vedo tudi, kako »težko« ga je izpolniti, kar sklepamo po tem, da jih ob koncu sezone sprejememo po dveh do treh urinah običajno le tretjino. Težavno ni v nerazumljivosti anketnega obrazca, pač pa je glavni vzrok majhnega števila sprejetih anket v tem, da proizvajalci pozabljajo sproti izpolnjevati posamezne rubrike in pa, da ne najdejo časa, odposlati jo.

Tako smo v letu 1969 sprejeli do 15. januarja le 92 anketnih listov, od tega so bili trije neuporabni. Osem teh smo prejeli še 4. aprila, ko so bili podatki že v obdelavi in so zato tudi neuporabni.

Razdelitev hmeljarskih področij v Sloveniji je že stalna. Brez vsakega anketnega podatka je področje Celja, Vojnika ter Šempetra iz predela Žalca in Petrovc pa smo sprejeli 4 anketne liste.

Anketiranih je bilo v vsej Sloveniji 205 ha hmeljišč od največjega 17,61 ha do najmanjšega 0,13 ha. Starost nasadov je od 2 do 18 let. Največ anketirancev ima 4 leta stare nasade, od 89 kar 28 ali 32%, v starosti 5–7 let jih ima 10 proizvajalcev, od 8–10 let 24 proizvajalcev, od 11–15 let 23 proizvajalcev ter nad 15 let 4 proizvajalci ali 4,5%.

62% anketirancev ima kot oporo žičnico, lesen in tudi betonsko. 38% lastnikov pa ima hmelj napeljan še vedno na hmeljevkah. Pretežno so vsi nasadi na hmeljevkah stari, le v enem primeru (0,22 ha) ima 4 leta staro hmeljišče za oporo hmeljeve. Žičnice vedno bolj zamenjujejo hmeljevke, vedno več je betonskih žičnic z več lastniki hmelja.

Čas rezi se v glavnem opravi v optimalnem času. Do 5. 4. je opravilo rez od 89 anketirancev le 9 ali 10%; od 6. do 10. aprila 30 anketirancev ali 33%; od 11. do 15. aprila 28 anketirancev ali 31%; od 16. do 20. 4. 18 anketirancev ali 21% in le 4 anketiranci (5%) po 20. 4. Če je optimalni čas rezi od 11. do 20. 4., obreže hmelj v tem času 52% hmeljarjev.

Napelajva poganjkov in odbira se pretežno opravi med 6. in 20. majem. Do 5. maja je napelajalo poganjke 9 proizvajalcev (10%), od 6. do 10. maja 31 proizvajalcev (35%), od 11. do 15. maja tudi 31 (35%), od 16. do 20. maja 13 proizvajalcev (14%) ter po 20. maju 5 proizvajalcev (6%).

Primerjava časa rezi in napeljave kaže, da je hmelj sposoben za napeljavo mesec dni po rezi. Ker je bila 1. dekada maja zelo vroča, so se poganjki napeljevali v glavnem že preveliki, oziroma čas odbire poganjkov je bil sočasen z napeljavo na vodilo.

Število napeljanih poganjkov je od 2 do 6, odvisno od števila vodil in razdalje sajenja. Tako največ, kar 43 proizvajalcev napeljuje iz enega sadilnega mesta po tri trte, po 4 trte napeljuje 21 proizvajalcev (23%) in 20 proizvajalcev (22%) po 6 trt iz sadilnega mesta. Po 6 trt napeljujejo v širokih medvrstnih razdaljah v V sistemu.

Manj kot trikrat je kultiviralo hmeljišča 8 proizvajalcev, 31 jih je kultiviralo 3-krat (36%) in prav toliko 4-krat. Več kot 5-krat je uporabljalo kultivator 18 hmeljarjev (20%).

Enkrat osipa hmelj 34% hmeljarjev, a dvakrat 64% hmeljarjev, le dva sta osipala 3-krat preko leta.

Obiranje anketiranih hmeljišč je pričelo že pred 15. 8. 12 hmeljarjev. Od 16. do 20. 8. 39 hmeljarjev (47%), od 21. do 25. 8. 15 hmeljarjev (18%), od 26. do 30. 8. 13 hmeljarjev (16%) in po 31. avgustu 4 hmeljarji (5%). Zaključilo pa je obiranje 17 hmeljarjev po 31. 8. tj. v septembru, a najkasneje je bilo zaključeno obiranje 15. septembra.

Hlevski gnoj trosijo od jeseni do spomladi, najkasneje pa do 12. aprila. 35% anketirancev ga trosi spomladi (vštevši ves mesec), medtem ko ga v jesensko-zimskem ro-

ku potrosi 45% hmeljarjev. Brez hlevskega gnoja je bilo 20% hmeljišč. Trosijo ga pretežno ročno na široko po vsej površini pred odoravanjem. Na že odoranih hmeljiščih ga trosijo v izorane jarke.

Povprečna poraba hlevskega gnoja na hektar je 196 q v l. 1969. Največja uporabljena količina je 500 q/ha, a najmanjša 20 q/ha. Tako majhna poraba je posledica tega, ker posamezniki trosijo gnoj le na del površine. Največ hlevskega gnoja porabijo na področju Šoštanja in Velenja, a najmanj na Dravskem in Dravinjskem polju (292 q/ha odnosno 79 q/ha). V Spodnji Savinjski dolini ga največ porabijo v Taboru (247 q) in Vranskem (208 q), a najmanj v Braslovčah (137 q/ha).

Poraba hlevskega gnoja v letu 1969 je nižja od 12-letnega povprečja, ki je 220 q na ha. Doslej so slovenski hmeljarji porabili manj gnoja samo v letih 1968 in 1959. Najvišja poraba doslej je bila leta 1964 in sicer 262 q/ha.

Poraba hlevskega gnoja po področjih in predelih, površine zajete z anketo in število anketnih listov prikazuje spodnja tabela.

Področje — predel	Štev. ha	Število an. listov	Poraba hlev. gnoja q/ha
1. Dolenjsko in zasavsko področje	43,87	7	157
2. Dravsko in Dravinjsko področje	44,64	10	79
3. Zg. Dravsko in koroško področje	33,33	6	261
2. Dravsko in Dravinjsko področje	13,45	5	166
5. Celjsko-vojniško področje	—	—	—
6. Šoštansko-velenjsko področje	6,81	15	292
7. Zg. savinjsko področje	2,80	2	240
8. Spodnje savinjsko področje	59,91	42	188
SRS skupaj povprečje	204,81	87	196
a) Braslovški predel	14,84	4	137
b) Vranski predel	6,00	6	208
c) Taborski predel	3,59	4	247
d) Trnovski predel	3,62	6	162
e) Preboldski predel	10,90	5	200
f) Polzelski predel	10,74	13	178
g) Šempetrski predel	—	—	—
h) Žalsko-petrovski	10,22	4	207
Sp. Savinjska dolina skupaj	59,91	42	(tehtano povpr.) 188

Mineralna gnojila

Fosforna gnojila v obliki Tomasfosfata in superfosfata ni uporabilo 10 anketirancev. Ti so nadomestili fosfor v mešanih gnojilih. Tomasfosfat uporabljajo hmeljarji več (61%) in samo 39% superfosfata. V kg/ha

predstavlja 294 tomasfosfata in 190 superfosfata, povprečno pa fosfornih gnojil 484 kg/ha. Tisti, ki so uporabili fosforna gnojila so jih trosili od 170 do 1200 kg/ha. Področja izven Savinjske doline uporabljajo več tomasfosfata (85%) in manj superfosfata (15%), medtem ko Savinjska dolina upo-

rabi obratno 31 % tomasfosfata in 69 % superfosfata. Tomafosfat trosijo vsi v enem obroku, najkasneje do 20. aprila, pretežno pa marca. Nekaj jih trosi že novembra, ostali pa preko zime. Superfosfat trosijo od marca do 5. julija, največ pa aprila tik pred rezjo. Superfosfat trosijo tudi do 3-krat, pretežno pa enkrat.

Po področjih porabijo največ fosfornih gnojil v Zg. Savinjski dolini (800 kg/ha) in na Dolenjskem in v Zasavju (647 kg/ha). Najmanj (400 kg/ha) jih porabijo na Smarsko-Sentjurskem področju. Predeli Spodnje Savinjske doline porabijo povprečno 453 kg/ha fosfornih gnojil, največ pa v Preboldu in Trnavi, a najmanj na Vranskem.

Kot kalijevo gnojilo uporabljajo izključno 40 % kalijevo sol (razen mešanic). Povprečno uporabljajo 326 kg/ha kalijeve soli; največ (449 kg) na področju Šoštanj-Velenja, najmanj (50 kg) pa na področju Zg. Dravskega in Koroškega področja. V predelih spodnje Savinjske doline porabijo največ (480 kg/ha) v Trnavi in 405 kg v Petrovčah, a najmanj (175 kg) v Braslovčah. Največ uporabljene kalijeve soli je bilo 1000 kg/ha, pretežno jo trosijo v enem obroku, največ pa v treh, 17 proizvajalcev (19 %) pa kalijeve soli sploh ni uporabljalo.

Povprečna poraba kalijeve soli v letu 1969 v Sloveniji je 326 kg/ha tj. v 11-letnem povprečju doslej najmanj. Največ porabljene kalijeve soli je bilo doslej leta 1961 — 459 kg, povprečje 11 let pa je 400 kg/ha.

Mešanih gnojil je bilo povprečno porabljenih 182 kg/ha, prav toliko kot v letu 1968. Povprečje zadnjih 11 let je 119 kg/ha. 19 anketirancev je uporabljalo nitrofoskale (24 %). Uporabljali so raznovrstne mešanice v različnih razmerjih.

Največ mešanih gnojil so uporabili v Zg. Savinjski dolini, Šmarju, Sentjurju, nič pa na Dolenjskem in Zasavju ter Dravskem polju. Na področju Spodnje Savinjske doline so jih največ uporabili v Petrovčah, nič pa v Taboru. Povprečna poraba v Savinjski dolini je višja kot pa slovensko povprečje.

Dušičnih gnojil porabijo povprečno 753 kg/ha v Sloveniji. To je nekoliko manj kot

v letu 1968 (764), a nekoliko več kot je 11-letno povprečje, ki znaša 738 kg/ha. Uporaba dušikovih gnojil najmanj variira po področjih, tako so jo uporabili najmanj (350 kg/ha) v Zgornji Savinjski dolini (ob sočasno največji porabi NPK 750 kg), ostali pa od 640 do 850 kg/ha. Največ porabijo dušičnih gnojil v Šoštanju-Velenju, najmanj pa na Dolenjskem-zasavskem.

Izmed predelov Sp. Savinjske doline, kjer je povprečna poraba N-gnojil 760 kg/ha, pa so ga uporabili največ 855 kg/ha v Taboru, najmanj (627 kg/ha) v Trnavi. Samo 2 proizvajalca nista uporabljala nobenega enostavnega dušikovega gnojila, največ pa 1540 kg/ha. Uporabljali so v enem primeru čilski soliter, sicer pa nitromonkale od 20 do 46 % dušika (urea).

Kakšne so bile količine uporabljenih dušičnih gnojil po razredih, je prikazano v spodnji tabeli.

N-gnojila kg/ha	Število anket.	%
0	2	2,3
do 200	2	2,3
201—400	9	10,4
401—600	15	17,3
601—800	25	28,7
801—1000	17	19,5
1001—1200	12	13,8
nad 1201	5	5,7
	87	100

Dušična gnojila trosijo v enem do 7 obrokov. Največ — 41 jih trosi v treh obrokih, 12 v štirih, 1 v sedmih, 22 v dveh in 9 v enem obroku.

Poraba vseh mineralnih gnojil se v zadnjih letih bistveno ne spreminja. V letu 1969 je bilo povprečno porabljenih 1745 kg/ha vseh gnojil, za razliko od 11-letnega slovenskega povprečja, ki je 1828 kg/ha. Količine so nižje od povprečja predvsem zaradi bolj koncentriranih gnojil (urea, 30 % nitromonkal, velike količine NPK z

visokim odstotkom N). Tako imamo doslej najvišjo porabo dušičnih gnojil leta 1960 (2079 kg) in najnižjo leta 1963 (1697).

Največ mineralnih gnojil porabijo na področju Šoštanj-Velenje (2006 kg/ha) najmanj pa na področju Zg. Dravske doline (1441). Izmed predelov Spodnje Savinjske doline porabijo največ gnojil v Petrovčah (2185 kg/ha) najmanj pa (1465) v Braslovčah. Posamezne vrste gnojil so takole zastopane: z 28 % fosforna gnojila, z 19 % kalijeva, s 43 % dušična; 10 % mešana.

Tudi razmerje hranil se bistveno ne spreminja. Nekoliko manj porabljajo kalija v odnosu na NP, saj to razmerje od leta 1965 stalno pada. Po absolutni porabi pa kalija uporabljajo več ali manj enako že 5 let. Že precej ustaljene količine gnojil spreminjajo odnos na škodo kalija, zaradi bolj na dušiku koncentriranih gnojil.

Razmerje N:P je enako tudi že 4 leta. Tudi količine fosfora v odnosu na dušik so v upadanju, medtem ko absolutne količine ne toliko, nihajo rahlo le iz leta v leto.

Primerjava 13-letnega povprečja z leta 1969 kaže v absolutnih količinah večjo porabo dušika za 47 kg/ha, manjšo porabo fosforja za 6 kg/ha, manjšo porabo kalija za 21 kg/ha. Razmerje hranil v 13-letnem povprečju pa je N:P:K = 1:0,69:1,11; v letu 1969 pa 1:0,55:0,82. Po področjih v Sloveniji so ta razmerja zelo različna. Najbolj se razmerje približa povprečju Slovenije na področje Šmarje-Sentjur.

Absolutno porabijo največ dušika (235 kg/ha) na področju Šoštanj-Velenje, izmed predelov Sp. Savinjske doline pa Petrovče z 238 kg/ha. Najmanj porabijo dušika (161 kg/ha) na Dolenjskem-Zasavju. Fosfora porabijo največ (245 kg/ha) v Zg. Savinjski dolini, najmanj (90 kg/ha) pa na Dravskem polju. V Sp. Savinjski dolini pa ga v predelu Tabor porabijo le 80 kg/ha.

Največja porabljen količina kalija je (282 kg/ha) v Zg. Dravski dolini. V predelih Sp. Savinjske doline ni tako velikih razlik v porabi, saj se giblje od 222 kg/ha v Petrovčah, do 114 kg/ha v Braslovčah.

Poraba gnojil in njih razmerje po področjih in predelih so naslednja:

Področje	Fosforna gnojila	Kalijeva gnojila	Mešana gnojila	Dušična gnojila	Vsa gnoj.	Hranila			Hranila razna
1. Dolenjsko-Zasavje	647	349	—	640	1636	161	107	139	1:0,66:0,86
2. Dravsko polje	564	240	—	737	1541	174	90	96	1:0,52:0,55
3. Zg. Dravska dolina	508	50	117	767	1441	186	105	43	1:0,60:0,23
4. Šmarje-Sentjur	400	280	300	740	1720	193	109	157	1:0,57:0,81
5. Celje-Vojnik									
6. Šoštanj-Velenje	419	449	288	850	2006	235	107	225	1:0,45:0,96
7. Zg. Savinjska dolina	800	425	750	350	1825	202	245	282	1:1,21:1,39
8. Sp. Savinjska dolina	541	340	186	760	1746	213	100	159	1:0,47:0,75
	541	304	234	692	1702	195	123	157	1:0,63:0,80
8a Braslovče	335	175	307	647	1465	207	100	114	1:0,48:0,55
8b Vransko	200	266	342	692	1500	212	91	151	1:0,43:0,71
8c Tabor	475	380	—	855	1770	234	80	152	1:0,34:0,65
8d Trnava	612	480	63	627	1782	174	108	198	1:0,62:1,14
8e Prebold	640	380	66	830	1916	216	113	159	1:0,52:0,74
8f Polzela	410	312	138	773	1722	234	84	143	1:0,36:0,61
8g Šempeter									
8h Zalec									
8i Petrovče	605	405	507	667	2185	238	153	222	1:0,64:0,93
Tehtano povpreč. SRS	484	326	182	753	1745	207	105	157	1:0,55:0,82
Povprečje od 1957—1969	581	400	119	738	1838	160	111	178	1:0,69:1,11

(Pazi: Količine hranil v hlevskem gnoju niso zajete)

Pridelek hmelja je po anketnih listih za leto 1969 1559 kg/ha brez toče. Ker je škoda po toči bilo razmeroma malo, se pridelek zaradi popravka odstotka škode poveča

na 1573 kg/ha, kar je 14 kg več kot je dejanski pridelek. V letu 1968 je bila ta razlika 62 kg, v letu 1967 — 74 kg in v letu 1966 75 kg/ha.

Največji pridelek 1865 kg/ha med področji Slovenije je bil dosežen v Zg. Dravski dolini, a najmanjši v Zg. Savinjski dolini (1280 kg/ha). Za področje Sp. aSavinjske do-

line je povprečni pridelek 1477 kg/ha (tehtano), z največjim pridelkom 1540 kg v Braslovčah in najmanjšim 1380 kg v Trnavi. Povprečje SR Slovenije zadnjih 13 let po anketnih listih brez toče pa je 1512 kg/ha. Po področjih v Sloveniji in predelih Sp. Savinjske doline je stanje naslednje (za leto 1969 in 1968).

	Pridelek kg/ha anketa 69	Pridelek kg/ha + toča 69	Prid. kg/ha anketa 68 + toča	
1. Dolenjsko-Zasavje	1434	1484	1233	1233
2. Dravsko-Dravinjsko	1597	1625	1550	1580
3. Zg. Dravska dolina — Koroška	1865	1893	1302	1421
4. Šmarje-Sentjur	1672	1672	1414	1414
5. Celje-Vojnik			1396	1400
6. Šoštanj-Velenje	1708	1708	1436	1436
7. Zg. Savinjska dolina	1280	1280	1429	1429
8. Sp. Savinjska dolina	1477	1483	1302	1445
	1576	1592	1382	1419
a) Braslovče	1540	1540	1050	1050
b) Vransko	1410	1410		
c) Tabor	1412	1412	1439	1439
d) Trnava	1380	1380	1478	1478
e) Prebold	1518	1518	1658	1723
f) Polzela	1522	1530	1193	1284
g) Šempeter			962	1677
h) Zalec			1174	1453
i) Petrovče	1525	1525	1461	1461
SRS teht. povprečje	1559	1573	1355	1417

Dejanski pridelek hmelja, ki se izračunava na osnovi vsega oddanega hmelja in prijavljenih površin pa je za SR Slovenijo v primerjavi z anketiranimi podatki naslednji:

Leto	Anketa kg/ha		dejansko oddan kg/ha
	brez toče	s točo	
1969	1559	1573	1394
1968	1355	1417	1285
1967	1367	1441	1350
1966	1450	1525	1372
1965	1301		1301
1964	1961		1577
1963	1391		1313
1962	1443		1363
1961	1399		1376

Vpliv časa rezi hmelja na pridelek kaže razlike, vendar niso značilne, ker na prideleke poleg časa rezi vpliva še nešteto

drugih faktorjev. Najboljša rez, izgleda, je tista, opravljena v času med 11. in 15. aprilom, sicer pa so rezultati naslednji:

čas rezi	pridelek kg/ha	od — do
do 5. aprila	1584	2010—1220
6. do 10. aprila	1437	2040—1140
11. do 15. aprila	1664	2620—1130
16. do 20. aprila	1618	2180—1100
po 20. aprilu	1490	1950—1200

Podatki so iz premajhnega števila anket; manjkajo nekatera področja, ki nimajo niti enega anketiranca. Razlike v povprečjih med področji in rajoni so zaradi tega nestvarni, medtem ko so tehtana povprečja realnejša; od tod tudi velike razlike.

Ostale analize, kot so trgovska, mehanična in kemična pa bodo objavljene v prihodnjih številkah Hmeljarja.

škropljenje hmelja. Škopili bomo s pršilnikom Myers-Taifun.

Iz doslej objavljenih člankov vemo, da moramo v pripravi odgovoriti na naslednja 3 vprašanja:

1. s kakšno hitrostjo smemo voziti pri škropljenju?

2. katere šobe bomo namestili, da bomo porabili željeno količino škropiva na hektar in da bo tudi razporeditev škropiva pravilna?

3. kako moramo naravnati pritisk?

Da bi se izognili računanju, smo za ugotavljanje hitrosti izdelali tabelo (glej tabelo 1). V njej imamo za različno delovno širino (število vrst, ki jih naenkrat škropimo × razdalja med vrstami) v stolpcu 3 in različno višino oziroma stanje nasade v stolpcih 4 do 8 že izračunane največje hitrosti pri škropljenju, da bo delo kakovostno opravljeno. Ker priporočamo, da hitrost pri delu s pršilniki naj ne bo manjša od 2 km na uro in ne večja od 5 km na uro, lahko iz tabele ugotovimo, koliko vrst lahko naenkrat škropimo (v vsako koliko vrsto bo šel traktor — stolpec 1). Hitrosti, ki jih najbolj priporočamo, so v tabeli krepko tiskane.

V našem primeru so za višino 4 m najprimernejše hitrosti krepko tiskane številke v stolpcu 5. Za razdaljo med vrstami 2,4 m (stolpec 2) vidimo, da lahko gre traktor v vsako 7. vrsto (stolpec 1). Hitrost pa mora biti v tem primeru 2,7 km/h. V tem primeru bi se lahko odločili tudi za vsako 6. vrsto, hitrost pa bi morala biti potem 3,1 km/h, kar je še tudi v mejah, ki smo jih prej navedli. Hitrost 2,7 km/h doseže traktor Ferguson F-35 v II. prestavi z vključenim reduktorjem s precej plina, hitrost 3,1 km/h pa v III. reducirani prestavi z malo plina. Najbolje pa je, da si za vsako parcelo izračunamo, koliko časa mora voziti skozi vrsto, da bo dosegel zahtevano hitrost.

To izračunamo takole:

$$\text{Čas za eno vrsto} = \frac{0,06 \times \text{dolž. parcele (m)}}{\text{hitrost (km/h)}}$$

Npr.: Dolžina parcele je 180 m in vozimo s hitrostjo 2,7 km/h, potem bo čas za eno vrsto:

$$\frac{0,06 \times 180 \text{ m}}{2,7 \text{ km/h}} = 4 \text{ minute}$$

Če povemo traktoristu ta podatek za vsako parcelo, bo on zelo lahko prilagodil vožnjo na to hitrost.

V drugem delu tabele poiščemo pri normalni koncentraciji in večji porabi škropiva v stolpcu 5 porabo škropiva (Q) 800 l/ha, pod njo kapaciteto (k) 60 l/minuto. V istem stolpcu najdemo v naslednji vrsti šobno shemo, število in pritisk, na katerega moramo naravnati pršilnik. V našem primeru najdemo tu številko 2/13, kar pomeni, da vzamemo šobno shemo številka 2, pritisk pa naravnavamo na 13 atmosfer. Druga možnost pa je 1/26 torej šobna shema št. 1, pritisk 26 atmosfer.

V tabeli 2 poiščemo, iz katerih šob in ploščic so sestavljene in kako so nameščene šobe. Šobna mesta (Mayers — Taifun jih ima po 8 na vsaki strani in v dveh vencih) so označena od spodaj navzgor z x₁ do x₈, »Z« pomeni, da je šobno mesto zaprto, JA₄ pomeni širokokotno šobo JUMBO s ploščico velikosti A₄ (številka 4 je napisana na ploščici), DM₅A₄ pa pomeni ozkokotno šobo DRIVE MIST s 5-luknjastim vrtnicarjem in ploščico št. 4 (na ploščici je oznaka D4).

V našem primeru iščemo šobno shemo št. 1, ki je sestavljena tako, da so spodnje šobe zaprte, potem pa namestimo JUMBO šobo s ploščico A₃, nato enako šobo s ploščico A₄ itd. kot je navedeno v stolpcu 2 zgornjega dela tabele 2, zgornji dve mesti pa spet zapremo. Enako opremo desno in levo stran ter sprednji in zadnji venec (Taifun ima namreč dva ventilatorja in dva venca šob). Zato potrebujemo za zgoraj na-

L. ČETINA

SPET O ORGANIZACIJI ŠKROPLJENJA HMELJA

O pripravi in organizaciji škropljenja, oziroma pršenja hmelja smo že večkrat govorili in pisali. Zaradi važnosti tega ukrepa in nenehnega razvoja metode priprave dela, želimo ponovno osvetliti vprašanje organizacije, predvsem pa naravnavanje pršilnikov Myers.

Organizacijsko pripravo škropljenja lahko delimo na:

— pripravo izven sezone tj. v zimskem času (razni načrti za organizacijo škropljenja, tehnične priprave strojev, naročilo sredstev, strokovno izpopolnjevanje);

— pripravo pred sezono (dekonzerviranje, preverjanje delovanja škroplilnic, priprava rezervnih delov in zaščitnih sredstev). Za to delo je primerno deževno vreme. Tako smo v primeru potrebe takoj pripravljeni za škropljenje;

— priprava oziroma naravnavanje škroplilnic pred začetkom vsakega škropljenja.

V članku se bomo zadržali na zadnjem vprašanju. Pred vsakim škropljenjem moramo zbrati še vse dopolnilne informacije, ki jih dobimo iz časopisov, na sestankih, iz objavljenih napovedi ali pa z osebnimi stiki s strokovnjaki. Dobra informiranost je polovica uspeha.

Nato se lotimo naravnavanja škroplilnice za predstoječe škropljenje po že priprav-

ljeni shemi, ki smo jo izdelali pozimi ali pa dobili od strokovnih služb. Prav to bo težišče našega članka in sicer s prikazom poenostavljene metode, ki smo jo izdelali na Inštitutu za hmeljarstvo.

Ko smo naravnali pršilnik, ga še preizkusimo na dvorišču in hmeljišču, ali nam daje toliko škropiva, kot ga želimo. O tem smo že večkrat pisali (glej Prilogo Hmeljarja št. 7/1967), zato tega ne bomo ponavljali. Posebne obrazce za to lahko dobite pri Poslovnem združenju Styria pod imenom »Obrazec za pripravo pršenja«.

Metoda priprave škropljenja, ki jo bomo prikazali, je že zelo poenostavljena in je rezultat večletnega proučevanja organizacijske priprave škropljenja oziroma pršenja. Dobra stran takih poenostavitev je, da je postopek preprost in ne zahteva nikakršnega posebnega znanja. Slaba stran pa je v tem, da poenostavljeno navodilo ne more dati recepta za vsak konkreten primer, ampak le za najbolj preproste primere. Tega se moramo zavedati in se v posebnih primerih posvetovati s strokovno službo.

Prikazali bomo primer priprave pršenja hmelja, ki je 4 m visok, razdalja med vrstami je 2,4 m, porabiti pa želimo 800 l škropiva na hektar. To je, če izvezemo dve škropljenji proti kuštrovcem, običajno prvo

vedeno shemo po 4 šobe: JA₃, JA₄, JA₅, JA₅, JA₄.

Pritisk nastavimo z regulirnim ventilom pri šobni shemi števil 1 na 26 atmosfer, če pa uporabljamo šobno shemo števil 2 pa na 13 atmosfer. Ako ploščice šob še niso izrabljene bomo dobili z navedenimi šobnimi shemami in pri navedenem pritisku kapaciteto 60 l na minuto, oziroma 800 l škropiva na hektar, če pri delovni širini 16,8 m (vozi po vsaki 7 vrsti á 2,4 metre) vozi s hitrostjo 2,7 km na uro, ali pri delovni ši-

rini 14,4 m (vozi po vsaki 6. vrsti á 2,4 m) s 3,1 km na uro.

Pri tako naravnem pršilniku preverimo kapaciteto in hitrost na dvorišču, v prvih vrstah v hmeljišču, potem pa še občasno, da se prepričamo, če je kapaciteta pravilna. Manjše korekture izvedemo s pomočjo regulacije pritiska. Če je kapaciteta, oziroma poraba prenizka bomo pritisk povečali, v nasprotnem primeru pa zmanjšali.

Če na kratko ponovimo je postopek naravnavanja po tej metodi naslednji:

1. določitev hitrosti v tabeli 1,
2. izbira šobne sheme in pritiska spodnji del tabele 1,
3. izbira in namestitve šob po shemi v tabeli 2 na pršilnik,
4. kontrola in popravljanje kapacitete s pomočjo regulacije pritiska.

Le s pravilno naravnanim pršilnikom bomo lahko škropljenje dobro in pravilno izvedli. Podrobnejša navodila za pršilnike Myers lahko dobite na Inštitutu za hmeljarstvo v Žalcu.

Tabela 1 TABELA HITROSTI, ŠOBNIH SHEM IN PRITISKA ZA PRŠILNIKE MYERS TAIFUN V HMELJIŠČU

Če pršimo vsako vrsto	je pri razdalji med vrstami		in višini nasada				
	m	skupna del. šir. m	do 3 m	4 m	5 m	6—7 m	
						normalno gost	zelo gost
1	2	3	4	5	6	7	8
vsako 4. vrsto	1,6	6,4		7,0	5,6	3,7	3,2
	1,8	7,2		6,2	5,0	3,3	2,8
	2,0	8,0		5,6	4,5	3,0	2,5
	2,4	9,6	7,5	4,7	3,7	2,5	2,1
vsako 5. vrsto	1,6	8,0		5,6	4,5	3,0	2,5
	1,8	9,0		5,0	4,0	2,7	2,3
	2,0	10,0	7,2	4,5	3,6	2,4	2,0
	2,4	12,0	6,0	3,8	3,0	2,0	1,7
vsako 6. vrsto	1,6	9,6	7,5	4,7	3,7	2,5	2,1
	1,8	10,8	6,7	4,2	3,3	2,2	1,9
	2,0	12,0	6,0	3,8	3,0	2,0	
	2,4	14,4	5,0	3,1	2,5	1,7	
vsako 7. vrsto	1,6	11,2	6,4	4,0	3,2	2,1	
	1,8	12,6	5,7	3,6	2,9	1,9	
	2,0	14,0	5,1	3,2	2,6	1,7	
	2,4	16,8	4,3	2,7	2,1		
vsako 8. vrsto	1,6	12,8	5,6	3,5	2,8	1,9	
	1,8	14,4	5,0	3,1	2,5		
	2,0	16,0	4,5	2,8	2,2		
	2,4	19,2	3,7	2,3	1,9		
Efekt. del čas min/ha			8,3	13,3	16,7	25,0	29,5
Normalna koncentr.	manjša poraba škropiva	Q =	500	600	1200	1700	2200
		k =	60	45	72	68	75
	Šobne sheme števl./pritisk	1/26	1/13	2/21	8/19	8/24	
		2/13				7/12	
3 x — koncentr.	večja poraba škropiva	Q =	600	800	1500	2200	2400
		k =	72,5	60	90	88	82
	Šobne sheme števl./pritisk	2/20	2/13	7/19	7/17	7/14	
		1/26					
3 x — koncentr.	manjša poraba škropiva	Q =	150	200	400	600	700
		k =	18	15	24	24	24
	Šobne sheme števl./pritisk	4/24	4/16	5/26	10/16	10/16	
		5/14		6/10	9/12	9/12	
3 x — koncentr.	večja poraba škropiva	Q =	200	300	500	700	800
		k =	24	22,5	30	28	27
	Šobne sheme števl./pritisk	5/26	5/22	6/20	9/18	9/16	
		6/10		9/22	10/22	10/20	

Tabela 2 ŠOBNE SHEME ZA MYERS-TAIFUN V HMELJIŠČU

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Šobna shema primerna za Šobna shema števil.	Nizke rastline (3—5 m)					Visoke rastline (6—7 m)					
	normalna	koncentracija	3x — koncentracija			normal. koncent.	3x — koncent.				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 ⁴	
Razporeditev šob v venci	x ₈	z ¹	z	z	z	z	z	JA ₇	JA ₄	JA ₂	JA ₃
	x ₇	z	z	z	z	z	z	DM ₅ A ₄	DM ₅ A ₄	JA ₃	DM ₅ A ₄
	x ₆	JA ₄ ²	JA ₆	JA ₈ ³	z	z	z	DM ₅ A ₄	DM ₅ A ₃	JA ₃	DM ₅ A ₄
	x ₅	JA ₅	JA ₈	DM ₅ A ₅	JA ₂	JA ₂	JA ₃	JA ₇	JA ₄	JA ₂	JA ₃
	x ₄	JA ₅	JA ₇	DM ₅ A ₅	JA ₂	JA ₃	JA ₄	JA ₄	JA ₄	JA ₂	JA ₂
	x ₃	JA ₄	JA ₅	JA ₈	JA ₂	JA ₃	JA ₄	JA ₄	JA ₃	JA ₂	JA ₂
	x ₂	JA ₃	JA ₄	JA ₇	JA ₂	JA ₂	JA ₂	z	z	z	z
	x ₁	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Kapaciteta v litrih na minuto											
10 atm.	41,0	53,2	81	12,8	16,4	24,2	69,2	53,8	22,8	20,6	
12	43,8	57,4	87,8	13,6	17,6	25,6	74,8	57,4	24,4	22,2	
14	46,8	61,8	94,4	14,4	18,4	27,2	81,2	61,7	25,6	23,8	
16	48,6	65,0	99,2	15,2	19,2	28,4	85,2	64,4	26,8	24,8	
18	50,8	68,4	106,8	16,0	20,0	29,6	89,2	67,0	28,0	25,8	
20	52,8	71,4	111,2	16,8	21,2	30,6	92,0	68,8	29,6	26,8	
22	55,0	74,8	116,4	17,6	22,0	31,8	96,0	71,4	30,8	27,8	
24	56,8	78,0	121,0	18,4	22,8	33,0	101,2	74,4	32,0	29,0	
26	59,6	81,2	126,4	19,2	24,0	34,8	106,0	78,6	33,6	30,6	

Pripombe k tabeli 2

¹ z = šoba zaprta

² JA₄ = šoba JUMBO s ploščico A₄

³ DM₅A₅ = šoba DRIVE MIST z luknjastim vrtinčarjem in ploščico velikosti D 5

⁴ Pri šobni shemi števil 10, kjer je odprtih le polovica šob, jih nameščamo izmenično eno v sprednjem, drugo v zadnjem vencu itd.